

Evaluering av primærnæringsinstituttene

Faktarapport – nøkkeltall og beskrivelser

Evaluering
Divisjon for vitenskap

Evaluering av primærnæringsinstituttene

Faktarapport – nøkkeltall og beskrivelser

Evaluering
Divisjon for vitenskap

© Norges forskningsråd 2017

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 Lysaker
Telefon: 22 03 70 00
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner
eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Grafisk design omslag:
Foto/ill. omslagsside:

Oslo, april 2017

ISBN 978-82-12-03588-1 (pdf)

Innhold

1	Bakgrunn	1
1.1	Bakgrunn for evalueringen	1
1.2	Om instituttsektoren	1
1.2.1	Det statlige basisfinansieringssystemet	2
1.2.2	Basisfinansieringen av primærnæringsinstituttene	3
1.2.3	Forvaltningsinstituttene	4
1.3	Om denne rapporten.....	4
1.3.1	Kilder.....	4
2	Instituttene.....	4
2.1	De enkelte instituttenes historie.....	5
2.1.1	Bygdeforskning.....	5
2.1.2	Havforskningsinstituttet	5
2.1.3	NIBIO.....	6
2.1.4	Veterinærinstituttet	7
2.1.5	Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES)	7
2.1.6	Nofima	7
2.1.7	SINTEF Fiskeri og havbruk.....	8
2.2	Instituttens eierskap og rettslige status	8
2.3	Samfunnsoppdrag og forskningsområder.....	9
2.4	Tidligere utredninger og evalueringer.....	10
2.4.1	Forskningsrådets evaluering av landbruksinstituttene	10
2.4.2	Forskningsrådets evaluering av fiskeriforskningsinstituttene.....	11
2.4.3	Evaluering av forskning og relevant høyere utdanning på landbrukssektoren.....	11
2.4.4	Blå-grønn matallianse.....	13
2.4.5	Evaluering og videre omorganisering av landbruksinstituttene	14
2.4.6	Evaluering av Havforskningsinstituttet	15
2.4.7	Evaluering av NIFES	15
3	Instituttens personalressurser	16
3.1	Årsverk.....	16
3.2	Doktorgrader	17
3.3	Kjønnfordeling i forskerstab og ledelse	17
3.4	Samarbeid med UoH-sektoren	19
4	Faglig produksjon	20
4.1	Vitenskapelig publisering	20

4.2	Annen formidling.....	21
4.3	Patenter, lisenser og nyetableringer	21
5	Økonomi og finansiering	23
5.1	Inntekter	23
5.1.1	Totale inntekter	23
5.1.2	Driftsinntekter	23
5.1.3	Driftsresultat.....	25
5.2	Finansieringskilder.....	26
5.2.1	Basisfinansiering fra Norges forskningsråd	26
5.2.2	Nasjonale bidragsinntekter (ekskl. basisbevilgning)	27
5.2.3	Nasjonale oppdragsinntekter	28
5.2.4	Internasjonale inntekter.....	29
5.2.5	Inntekter til forvaltningsoppgaver.....	29
5.2.6	Næringsfondene.....	30
5.3	Prosjektportefølje.....	30
6	Forskningsrådets aktiviteter og programmer.....	32
6.1	Søknadsstatistikk	33
6.2	Sentrale programmer og aktiviteter.....	33
6.2.1	Primærnæringsinstituttene som gruppe.....	34
6.2.2	De enkelte instituttene.....	36
7	EUs rammeprogrammer.....	43
7.1	EUs 7. rammeprogram	43
7.2	Horisont 2020	45

1 Bakgrunn

1.1 Bakgrunn for evalueringen

Forskningsrådet er tillagt et strategisk ansvar for instituttsektoren i norsk forskning, jfr. § 2 i vedtektene for Norges forskningsråd. I *Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter*¹ går det fram at Forskningsrådet skal arbeide systematisk med instituttevalueringer, styrke kunnskapen om instituttene og gi generelle instituttpolitiske råd og anbefalinger til departementene. Divisjonsstyret for vitenskap vedtok i september 2013 en *Overordnet plan for instituttevalueringer*² som dekker perioden 2013-2018. Målet er økt nytte og bruk av evalueringene som kunnskapsgrunnlag for Forskningsrådets og myndighetenes arbeid med instituttpolitikk, utvikling av Forskningsrådets virkemidler og instituttens eget utviklingsarbeid. I henhold til den overordnede planen skal alle instituttgruppene evalueres i perioden. Miljøinstituttene ble evaluert i 2014-2015, de teknisk-industrielle instituttene ble evaluert i 2015-2016 og de samfunnsvitenskapelige instituttene ble evaluert i 2016-2017. Primærnæringsinstituttene er den siste gruppen institutter som blir evaluert i henhold til den overordnede planen.

I forskningsmeldingen, Meld. St. 18 (2012-2013) *Lange linjer - kunnskap gir muligheter*, sier Regjeringen at Forskningsrådet bør utvikle solid kunnskap om instituttene, som grunnlag for strategiske valg og utforming av virkemidler. Instituttevalueringer utgjør en viktig del av kunnskapsgrunnlaget. Strukturmeldingen, Meld. St. 18 (2014-2015) *Konsentrasjon for kvalitet*, viser til Forskningsrådets overordnede plan for instituttevalueringer og sier at Regjeringen forventer at disse evalueringene vil inkludere råd om strukturelle endringer i eller mellom institusjoner, der det er relevant i henhold til evalueringskomiteenes mandater.

1.2 Om instituttsektoren

Instituttsektoren består av institusjoner som ikke er en del av UoH-sektoren eller næringslivet og som utfører forskning og utviklingsarbeid (FoU). Sektoren omfatter både institutter som har FoU som kjerneaktivitet, virksomheter med andre hovedformål enn FoU, men der FoU-aktiviteten kan være av et betydelig omfang, og enheter der FoU-omfanget bare utgjør en mindre del av den samlede virksomheten. Samlet er den norske instituttsektoren relativt stor sammenlignet med andre land. Det er imidlertid grunn til å understreke at også andre land har tilsvarende virksomheter selv om begrepet "instituttsektor" ikke benyttes i komparativ internasjonal statistikk.

Figuren nedenfor fremstiller de ulike hovedtypene av institutter innenfor sektoren. I kjernen finner vi instituttene som er tilordnet Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter og som får basisbevilgning via Forskningsrådet. Disse instituttene har FoU som sin primærvirksomhet. I 2015 fant omlag 60 % av FoU-virksomheten i instituttsektoren sted her. Sirkelen utenfor omfatter statlige forskningsinstitutter som får dekket sine driftsutgifter ved direkte tildelinger fra vedkommende departement. Havforskningsinstituttet og NIFES, som er omfattet av evalueringen,

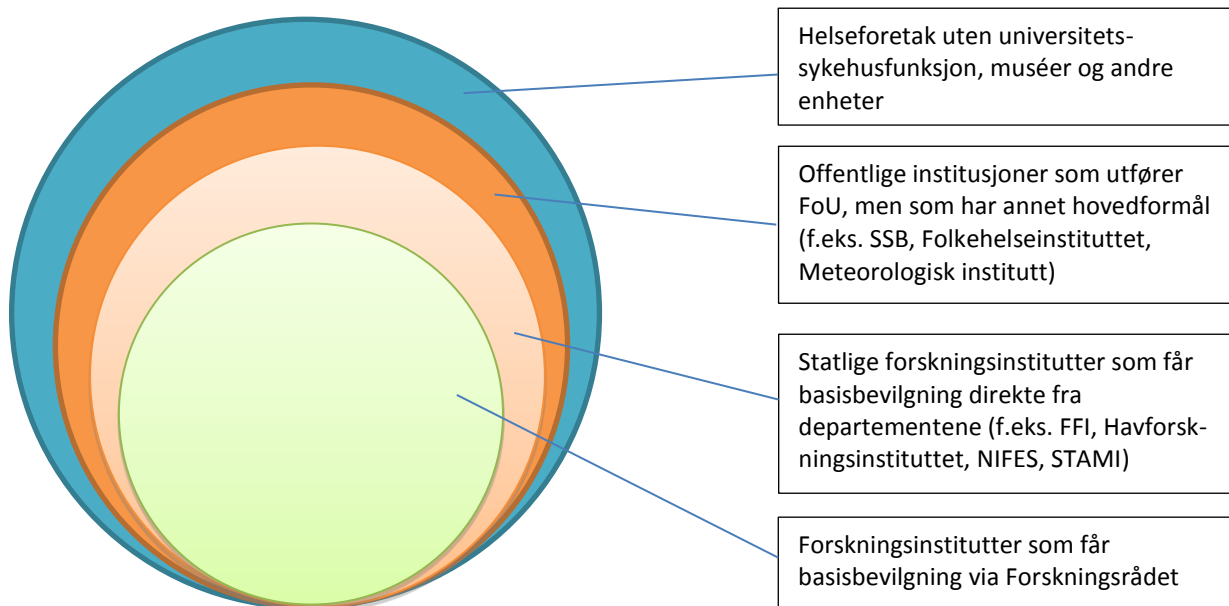
---

¹ Kongelig resolusjon av 19.12.2008, revidert 1. juli 2013

² Vedtatt av Divisjonsstyret for vitenskap 5. september 2013

tilhører denne gruppen. I de ytre lagene finner vi institutter som utfører FoU, men har annet hovedformål.

Instituttsektoren utførte i 2015 FoU for 13,7 mrd. kroner. Dette tilsvarer 22,8 % av all utført FoU i Norge. Vel 43 prosent av Forskningsrådets midler og knappe 35 prosent av de totale offentlige FoU-midler går til instituttsektoren (2015-tall for tildelinger fra Forskningsrådet, 2013-tall for offentlige FoU-midler). Norsk næringsliv har et omfattende FoU-samarbeid med instituttsektoren. Vitale institutter er et viktig virkemiddel for å nå nasjonale mål for forskningspolitikken og for deler av sektorpolitikken.

Betegnelsen forskningsinstitutt omfatter forholdsvis ulike typer av institusjoner mht. faglig orientering, kunde- og brukergrupper, finansieringskilder samt eierstruktur og organisasjonsform. Mens enkelte av instituttene er store organisasjoner med flere hundre ansatte, er andre små med et fåtall ansatte. Selv om instituttsektoren er en heterogen samling av enheter, har instituttene likevel en distinkt rolle i det nasjonale FoU-systemet.

1.2.1 Det statlige basisfinansieringssystemet

Basisfinansieringssystemet for instituttsektoren ble fastsatt ved Kongelig resolusjon 19. desember 2008 og etablert med virkning fra 2009. Resolusjonen fastslo også hvilke institutter som skulle inngå i ordningen. Institutter med i hovedsak forvaltningsrettede oppgaver og med mindre muligheter for markedsfinansiering, som f.eks. Havforskningsinstituttet og NIFES, ble holdt utenfor.

Basisfinansieringens formål er å sikre en sterk instituttsektor som kan tilby næringsliv og offentlig sektor relevant kompetanse og forskningstjenester av høy internasjonal kvalitet. Den statlige basisfinansieringen skal disponeres til langsiktig kunnskaps- og kompetanseoppbygging, og skal stimulere instituttene vitenskapelige kvalitet, internasjonalisering og samarbeid.

Basisfinansieringssystemet består av en grunnbevilgningsdel og en strategisk del. Grunnbevilgningen består igjen av en fast del og en resultatbasert del. Den resultatbaserte delen fordeles relativt mellom instituttene etter hvordan det enkelte institutt skårer på fastsatte indikatorer.

Ordningen ble evaluert i 2012. I de reviderte retningslinjene, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 1. juli 2013, er det foretatt endringer som skal gjøre ordningen enklere og mer fremtidsrettet, og med tydelige incentiver til instituttene. Den forenklete ordningen ble iverksatt fra og med 2014.

Denne rapporten presenterer fakta om instituttene til og med 2015, og dermed fakta relatert både til "gammel" og "ny" ordning.

Ved utgangen av 2015 var det 44 institutter som mottok basisbevilgning via Forskningsrådet. Instituttene er organisert på fire arenaer:

1. Teknisk-industrielle institutter
2. Primærnæringsinstitutter
3. Samfunnsvitenskapelige institutter
4. Miljøinstitutter

Den strategiske delen av grunnbevilgningen er kun iverksatt for to av arenaene; miljøinstituttene og primærnæringsinstituttene.

1.2.2 Basisfinansieringen av primærnæringsinstituttene

Basisfinansieringen følger som hovedregel sektorprinsippet i den norske forskningspolitikken. Sektorprinsippet er et grunnleggende og viktig prinsipp i norsk forskning og omtales på overordnet nivå bl.a. i sentrale forskningsdokumenter fra 1960-tallet. I St.meld. nr. 39 (1998-99) *Forskning ved et tidsskille*, er sektoransvaret definert slik: "Prinsippet går i korthet ut på at hvert departement har ansvar for å finansiere forskning på og for sin sektor, og for avveining mellom bruk av forskning og bruk av andre virkemidler med sikte på å realisere de målene eller den politikken som til enhver tid måtte gjelde for sektoren."

Primærnæringsarenaen er eksempel på unntak fra sektorprinsippet. Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) har et felles ansvar for basisfinansieringen til primærnæringsinstituttene. Midlene kanaliseres gjennom Forskningsrådet og fordeles til de enkelte instituttene som omfattes av ordningen. Basisfinansieringen skal brukes til langsiktig kunnskaps- og kompetansebygging hos instituttene, og til å stimulere instituttenes vitenskapelige kvalitet, internasjonalisering og samarbeid.³

For primærnæringsinstituttene kan inntil 30 prosent av basisbevilgningen tildeles som strategiske midler (strategiske instituttsatsinger – SIS). LMD har i samråd med NFD fastsatt retningslinjer⁴ for dette. Denne delen av basisbevilgningen skal fordeles uten konkurranse mellom instituttene. SIS-er skal baseres på initiativ fra instituttene og utvikles etter dialog med aktuelle aktører/brukere av instituttene sine forskningsaktiviteter. På områder der det er relevant skal det oppfordres til samarbeidsprosjekter mellom instituttene. SIS-ene, som normalt har en varighet på 3-5 år, godkjennes og følges opp administrativt av Forskningsrådet .

70 prosent av basisbevilgningen tildeles instituttene som grunnbevilgning, av dette blir 2,5 prosent tildelt på bakgrunn av instituttets resultater fra de tre foregående år. Den resultatbaserte andelen av grunnbevilgningen beregnes ut fra følgende kriterier:

- 1: Publikasjonspoeng (30 prosent)
- 2: Avlagte doktorgrader (5 prosent)
- 3: Internasjonale inntekter (20 prosent)

---

³ *Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter*, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 1. juli 2013.

⁴ Brev av 31. oktober 2013 fra LMD til Norges forskningsråd.

4: Nasjonale oppdragsinntekter (45 prosent)

Den resultatbaserte andelen av basisbevilgningen gir rom for omfordeling mellom instituttene på primærnæringsarenaen. Dette har over tid medført en viss "lekkasje" av midler fra grønn til blå sektor ved at de blå instituttene har skåret forholdsvis bedre på indikatorene slik at basisbevilgningen til de "blå" instituttene er større enn den "blå" andelen av bevilgningene.

1.2.3 Forvaltningsinstituttene

Havforskningsinstituttet og NIFES er ordinære statlige forvaltningsorganer som får dekket sine driftsutgifter ved bevilgning over statsbudsjettet stilt til disposisjon ved tildelingsbrev fra NFD. I tillegg får disse to instituttene midler fra NFD til strategiske satsinger kanalisert gjennom Forskningsrådet. Ingen av dem har styre.

Også flere av landbruksforskningsinstituttene er pålagt forvaltningsoppgaver.

1.3 Om denne rapporten

1.3.1 Kilder

Til grunn for denne rapporten ligger følgende kilder, som alle er offentlig tilgjengelige:

Nøkkeltall fra NIFU

Rapporten er i hovedsak basert på nøkkeltall innhentet av NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning) på vegne av Forskningsrådet. Dataene omfatter finansiering, økonomiske forhold, personaldata, samarbeid med andre FoU-institusjoner, brukerkontakt, resultater fra forskning og annen faglig aktivitet. Det aller meste av kapitlene 3, 4 og 5 er slike nøkkeltall for perioden 2011 til 2015.

Forskningsrådets datavarehus

Søknadsstatistikk og oversikt over deltakelsen i Forskningsrådets aktiviteter og programmer er hentet fra databasene i Forskningsrådet for årene 2011 til 2015. Dette er rapportert i kapittel 6.

E-Corda (External COmmon Research Data Warehouse)

Fra denne databasen er informasjon om programmer og kontrakter for instituttene deltakelse i EUs forskningsprogrammer hentet. Disse tallene er presentert i kapittel 7.

Offentlige publikasjoner

Mye av informasjonen i kapittel 2 er hentet fra ulike Stortingsmeldinger og Proposisjoner til Stortinget.

Andre kilder

Andre kilder er Indikatorrapporten - Det norske forsknings- og innovasjonssystemet (NIFU), Forskningsrådets årlige rapporter for forskningsinstitutter og instituttene hjemmesider.

2 Instituttene

Primærnæringsinstituttene er en viktig del av det offentlige apparatet som er bygget opp for å dekke forvaltningens og primærnæringsenes behov for forskningsbasert kunnskap. Instituttene samarbeider med næringsutøvere innenfor fiskeri, havbruk, jordbruk og skogbruk om å definere forskningsbehov og utføre forskning. Samtidig spiller primærnæringsinstituttene en viktig rolle i arbeidet med å

overføre og implementere forskningsbasert kunnskap og teknologi til næringene. Instituttene samarbeider med alt fra enkeltmannsforetak og svært små bedrifter til store industribedrifter og selskaper. Flere av disse instituttene har omfattende forvaltningsoppgaver med basis i forskning innenfor sine fag- og ansvarsområder. Primærnæringsinstituttene er videre heterogene når det gjelder størrelse, faglig spesialisering og brukerorientering og henter i ulik grad inntekter fra private eller offentlige oppdragsgivere og fra Forskningsrådet.

Denne rapporten gir nøkkeltall og beskrivelser av følgende sju institutter:

- Bygdeforskning – Norsk senter for bygdeforskning
- Havforskningsinstituttet
- NIBIO – Norsk institutt for bioøkonomi
- NIFES – Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning
- Nofima AS
- SINTEF Fiskeri og havbruk AS (en del av SINTEF Ocean fra 1.1.2017)
- Veterinærinstituttet

2.1 De enkelte instituttenes historie

2.1.1 Bygdeforskning

Norsk senter for bygdeforskning (Bygdeforskning) er en selvstendig privat forskningsstiftelse etablert i 2001. Bygdeforskning som forskningsmiljø har derimot eksistert i over 30 år under ulike organisasjonsformer. Daværende Senter for bygdeforskning ble etablert i 1982 etter en avtale mellom Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd (NLVF) og Universitetet i Trondheim (nå NTNU). I perioden fra 1987 til 2001 var senteret en del av stiftelsen Allforsk. Bygdeforskning er lokalisert på universitetssenteret Dragvoll i Trondheim.

2.1.2 Havforskningsinstituttet

Havforskningsinstituttet ble etablert som et eget forskningsinstitutt ved utskillelse av forskningsavdelingen i daværende Fiskeridirektoratet i 1989. Men havforskningens historie går tilbake til midten av 1800-tallet. Rundt forrige århundreskifte ble havforskningen en del av Norges fiskeristyreelse som startet sitt arbeid i Bergen i oktober 1900. I 1906 ble Fiskeristyrelsen omgjort til Fiskeridirektoratet. Vitenskapelig arbeid og de praktiske fiskeforsøkene ble en sentral del av Fiskeridirektoratets arbeid alt fra starten. I 1947 ble Fiskeridirektoratet omorganisert og Fiskeridirektoratets havforskningsinstitutt ble en avdeling i direktoratet. Det var det fram til 1989 da instituttet ble skilt ut som en egen organisatorisk enhet og lagt direkte under Fiskeridepartementet. I årene fram til 2011 hadde Havforskningsinstituttet eget styre. Dette ble avviklet ved utgangen av 2010 og avløst av et faglig råd fra 1.1.2011.

Siden 1989 har instituttet gjennomgått flere endringer i organisasjonsstrukturen. Ved utskillelsen fra Fiskeridirektoratet ble arbeidet organisert i en senterstruktur for ressurs-, miljø- og havbruksforskning supplert med senter for kystsoner i 2002. Fra 2004 ble sentrene nedlagt og erstattet av en matrise med forskningsgrupper og rådgivningsprogram. Den siste justeringen av organisasjonskartet ble gjennomført 1.1.2013.

Havforskningsinstituttet har hovedsete i Bergen, en avdeling i Tromsø, høyteknologiske forskningsstasjoner og laboratorium i Austevoll, Bergen, Matre og Flødevigen (Arendal), mindre feltstasjoner i Porsanger og Rosendal, samt tilstedeværelse i Oslo og Longyearbyen.

Utvikling av infrastrukturen

Da Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt ble etablert i 1947, bestod instituttet av seks selvstendige avdelinger, fem i Bergen og én i Flødevigen. I 1971 ble Akvakulturstasjonen i Matre etablert med fokus på utvikling av laksefisk i oppdrett. I 1974 ble Statens biologiske stasjon Flødevigen formelt en del av Havforskningsinstituttet. I 1978 ble Forskningsstasjonen Austevoll etablert med fokus på marine arter i oppdrett og i 1987 ble feltstasjonen Parisvatnet etablert for produksjon av torskeyngel til PUSH-programmet (Program for Utvikling og Stimulering av Havbeite). Feltstasjonen i Parisvatnet ble lagt ned i 2015. En feltstasjon i Hardanger (Rosendal) ble etablert i 2000 i tilknytning til Guddalselva. I 1990 ble Fiskeriteknologisk forskningsinstitutt (FTFI) sin Fangstseksjon i Bergen overført til instituttet. I 2002 ble Senter for kystzone etablert ved Forskningsstasjonen Flødevigen og i 2003 ble Fiskeriforsknings ressursavdeling overført til en ny avdeling i Tromsø. I 2012 ble Marbank, den nasjonale biobanken for marint biologisk materiale, overført fra Universitetet i Tromsø til Havforskningsinstituttet. Instituttet overtok Feltstasjonen i Porsanger (Holmfjord) i 2010.

Rederiavdelingen

Rederiet ble egen avdeling i 1996. Rederiet bemanner og driver Havforskningsinstituttets fartøyer "G.O. Sars", "Johan Hjort", "G.M. Dannevig" og "Kristine Bonnevie" samt "Hans Brattström" som eies av Universitetet i Bergen og "Dr. Fridtjof Nansen" som eies av Norad. Rederiet får dekket sine driftsutgifter ved bevilgning over eget kapittel i statsbudsjettet (kap. 926 Forskningsfartøy).

2.1.3 NIBIO

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en sammenslåing av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap (Skog og landskap).

NIBIO er underlagt Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo. Instituttet er organisert i seks divisjoner. Ved etableringen av NIBIO ble Nasjonalt senter for økologisk landbruk og matproduksjon avviklet og stiftelsen NORSØK overtok oppgaver og ressurser fra NIBIO ved virksomhetsoverdragelse fra 1.1.2016.

Alle de tre instituttene som ble sammenslått til NIBIO har en lang historie:

- **Bioforsk** ble etablert 1.1.2006 ved sammenslåing av 1) Norsk institutt for planteforskning (Planteforsk), 2) Senter for jordfaglig miljøforskning (Jordforsk) og 3) Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK).
  - Planteforsks (1) historie går tilbake til 1.1.1995 da instituttet ble etablert ved en sammenslåing av daværende Statens forskningsstasjoner i landbruk (SFL) og Statens plantevern. Ved etableringen bestod SFL av ti forskningsstasjoner, sju avdelinger og ett miljøsenner. Statens forskningsstasjoner i landbruk ble i sin tur etablert 1.1.1975 ved en sammenslåing av ulike forsøksgårder og saueavlsgårder eid av Landbruksdepartementet, kommuner, fylkeskommuner og private.
  - Jordforsk (2) hadde eksistert siden 1. juli 1989 ved sammenslåing av Det norske myrselskapet og NLVFs institutt for georessurs- og forurensingsforskning (GEFO).
  - NORSØK (3) ble etablert på Tingvoll i Møre og Romsdal i 1986. I 1989 fikk NORSØK status som nasjonalt kompetansesenter i økologisk landbruk og i 1997 ble det tilordnet Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter og fikk basisbevilgning via Forskningsrådet. I 2006 ble NORSØKs virksomhet slått sammen med Planteforsk og Jordforsk til Bioforsk.

- **Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)** ble etablert 1.1.1986 gjennom sammenslåing av Norges landbruksøkonomiske institutt (NLI) og sekretariatet for Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ). NLI og BFJ ble opprettet i henholdsvis 1947 og 1948.
- **Norsk institutt for skog og landskap** ble etablert 1.7.2006 ved en sammenslåing av Norsk institutt for skogforskning (NISK) og Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS). Geografisk ble instituttet lokalisert på Ås med regionkontorer i Bergen, Steinkjer og Målselv. Samtidig ble Norsk genressurscenter etablert som en ny enhet ved instituttet. Den organiserte, offentlige skogforskningen i Norge har imidlertid eksistert i over hundre år. Vestlandets forstlige forsøksstasjon, med sin nåværende base i Fana syd for Bergen, ble etablert på privat initiativ 1.1.1916. Inntil i juli 1949, da staten overtok driften, var virksomheten finansiert av private midler. Statens Skogforsøksvesen - seinere Det norske Skogforsøksvesen - med sete på Ås, ble etablert 1.7.1917 som en ren statsinstitusjon etter vedtak i Stortinget. I november 1971 vedtok Stortinget ny organisasjonsordning for en mer samlet skogforskning i Norge, under betegnelsen Norsk institutt for skogforskning (NISK). Følgende institusjoner ble innlemmet ett år seinere: Det norske Skogforsøksvesen, Vestlandets forstlige forsøksstasjon og Landskogtakseringen, som hadde eksistert som egen institusjon siden 1919. Landskogtakseringen ble i 1994 overført fra NISK til Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS) som var etablert 1.1.1986 ved en sammenslåing av Jordregisterinstituttet og Jordskifteverkets fotogrammetriske avdeling.

2.1.4 Veterinærinstituttet

Veterinærinstituttet ble etablert i Oslo i 1891 som et diagnoselaboratorium for dyresykdommer. Instituttet var da det første av sitt slag i Norden. Veterinærinstituttets hovedoppgave var fra starten av å bekjempe dyresykdommene tuberkulose og brucellose. Instituttet fikk etter hvert i oppdrag å forebygge også andre sykdomsutbrudd, samt produsere ulike sera og vaksiner. I 1990-årene ble instituttet utvidet med regionale enheter i Bergen, Harstad, Sandnes, Trondheim og Tromsø.

Veterinærinstituttets viktigste funksjon er beredskap og kompetanseutvikling for å avverge helsetrusler mot fisk, dyr og mennesker. I dag er kjerneaktivitetene diagnostikk, forskning, innovasjon, overvåking, risikovurdering, rådgiving og formidling. Den faglige virksomheten berører hele næringskjeden fra planter via fôr, fisk, dyr og mat til mennesker.

I forbindelse med omorganiseringen av landbruksforskningen fikk Veterinærinstituttet eget styre og status som forvaltningsorgan med særskilte fullmakter fra 1.1.1997. Veterinærinstituttet er underlagt Landbruks- og matdepartementet, men utfører også oppgaver for Nærings- og fiskeridepartementet.

2.1.5 Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES)

NIFES' historie går tilbake til 1947, da Avdeling for vitaminundersøkelser ble opprettet under Fiskeridirektoratets Kjemisk-Tekniske Forskningsinstitutt. Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt (Ernæringsinstituttet) var en av fem avdelinger i Fiskeridirektoratet fram til 2003. Da ble instituttet skilt ut fra Fiskeridirektoratet, og ble et selvstendig institutt med navnet Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning.

Instituttet er direkte underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Høsten 2011 ble det opprettet et faglig råd for instituttet som erstatning for det tidligere styret. NIFES er lokalisert i Bergen og har fire moderne laboratorier og er nasjonal referanse for en rekke analysemetoder og for parasitter i sjømat.

2.1.6 Nofima

Nofima ble etablert 1. januar 2008 ved en sammenslåing av forskningsinstituttene 1) Akvaforsk AS, 2) Fiskeriforskning AS, 3) Matforsk AS og 4) Norconserv AS.

- *Akvaforsk (1)* (Institutt for akvakulturforskning) ble opprettet i 1971 av daværende Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd (NLVF). Instituttet drev under ulike organisasjonsformer fram til 1992 da det ble fristilt som aksjeselskap. Akvaforsk disponerte ferskvannsanlegg på Sunndalsøra og sjøvannsanlegg på Ekkilsøy i Averøy og kontorlokaler på Ås.
- *Fiskeriforskning (2)* (Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning) ble opprettet i 1973 som Fiskeriteknologisk Forskningsinstitutt (FTFI) med formål å bistå det offentlige og fiskeri- og havbruksnæringen med kompetanse. I 1991 skiftet instituttet navn til Fiskeriforskning. Fiskeriforskning var et selskap i forskningskonsernet NORUT-gruppen AS, eid 51 % av NORUT-gruppen og 49 % av Fiskeridepartementet. Sildolje- og Sildemelindustriens Forskningsinstitutt (SSF) i Bergen ble fusjonert inn i Fiskeriforskning fra 1.9.2002 og organisert som en avdeling i Fiskeriforskning. 1. januar 2008 ble Fiskeriforskning fusjonert inn i NOFIMA.
- *Matforsk (3)* (Norsk institutt for næringsmiddelforskning) ble etablert i 1970 og eid av Stiftelsen for landbrukets næringsmiddelforskning. Utgangspunktet var Lov om forskningsavgift på visse landbruksprodukter av 26. juni 1970. Matforsk var lokalisert på Ås i Akershus.
- *Norconserv (4)* ble skilt ut som eget selskap fra Stiftelsen Norconserv 1. mai 2003. Stiftelsen ble etablert i 1985 ved sammenslutning av Hermetikkindustriens Laboratorium (fra 1931) og Norges Hermetikkfagskole (fra 1954) i Stavanger. Virksomheten ble finansiert av en hermetikkavgift som ble krevd inn på basis av lov underlagt Fiskeri- og kystdepartementet.

Fram til 1.7.2011 ble Nofima drevet som et konsern med datterselskaper. Da ble alle aksjeselskapene i Nofima (Nofima Marin AS, Nofima Mat AS og Nofima Bergen AS) fusjonert til ett selskap. Instituttet har sitt hovedkontor i Tromsø, mens forskningsvirksomheten foregår på seks ulike steder: Ås, Stavanger, Bergen, Sunndalsøra, Alta og Tromsø.

2.1.7 SINTEF Fiskeri og havbruk

SINTEF Fiskeri og havbruk ble etablert ved inngangen til 1999 som et datterselskap av Stiftelsen SINTEF der SINTEF eide majoriteten av aksjene. Instituttet har vært tildelt basisbevilgning fra Fiskeridepartementet (nå Nærings- og fiskeridepartementet) kanalisert gjennom Forskningsrådet fra og med 2001.

SINTEF har vedtatt en samling av de sentrale biomarine og maritimt orienterte miljøene i SINTEF, det vil si instituttene MARINTEK og SINTEF Fiskeri og havbruk samt Avdeling for miljøteknologi i SINTEF Materialer og kjemi. Disse miljøene er samlet i ett nytt institutt fra 1. januar 2017 som har fått navnet SINTEF Ocean.

MARINTEK og SINTEF Materialer og kjemi ble evaluert som en del av de teknisk-industrielle instituttene i 2015.

2.2 Instituttene eierskap og rettslige status

Bygdeforskning

Bygdeforskning er organisert som en næringsrettet stiftelse.

Havforskningsinstituttet

Havforskningsinstituttet er organisert som et forvaltningsorgan direkte underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Instituttet har ikke eget styre, men et faglig råd som skal bidra til faglig kvalitet og utvikling ved instituttet.

NIBIO

NIBIO er organisert som et forvaltningsorgan med spesielle fullmakter. Instituttet har eget styre.

NIFES

NIFES er organisert som et forvaltningsorgan direkte underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Instituttet har ikke eget styre, men et faglig råd.

Nofima

Nofima er organisert som et aksjeselskap der staten v/Nærings- og fiskeridepartementet eier majoriteten av aksjene (56,8 %). Øvrige eiere er Stiftelsen for landbrukets næringsmiddelforskning (33,2 %) og Akvainvest Møre og Romsdal (10,0 %).

SINTEF Fiskeri og havbruk

SINTEF Fiskeri og havbruk (t.o.m. 31.12.2016) har vært organisert som et aksjeselskap der stiftelsen SINTEF eide 96,7 % av aksjekapitalen og Norges Fiskarlag de resterende 3,3 %. Fra 1.1.2017 er instituttet en del av aksjeselskapet SINTEF Ocean som eies av stiftelsen SINTEF (71,5 %), Rederi-forbundet (16,3 %), DNV GL (5,4 %), Norsk Industri (2,7 %), Sjøfartsdirektoratet (2,7 %), Norges Fiskarlag (0,8 %) og NHO Sjøfart (0,5 %).

Veterinærinstituttet

Veterinærinstituttet er organisert som et forvaltningsorgan med spesielle fullmakter. Instituttet har eget styre.

2.3 Samfunnsoppdrag og forskningsområder

I det følgende angis stikkordsmessige opplysninger om instituttenes samfunnsoppdrag, virksomhet og forskningsområder. For mer utfyllende informasjon vises det til nettsidene for hvert enkelt institutt.

Bygdeforskning

Bygdeforskning utfører samfunnsvitenskapelig forskning på tema knyttet til distrikts-Norge. Instituttet har kompetanse på fagområder som sosiologi, statsvitenskap, geografi, sosialantropologi, agronomi og bedriftsøkonomi.

Nettsted: www.bygdeforskning.no

Havforskningsinstituttet

Instituttet utforsker havets og kystens miljø og biologi for å kunne gi råd til det offentlige om akvakultur og om økosystemene i Barentshavet, Norskehavet, Nordsjøen og den norske kystsonen. Samfunnsoppdraget er:

- utforske havets og kystens miljø og biologi,
- tjene som rådgiver for Nærings- og fiskeridepartementet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, andre myndigheter, fiskeri- og akvakulturnæringene og annen næringsvirksomhet i spørsmål som angår forvaltning av havets og kystens biologiske ressurser og miljø,
- gjøre data og forskningsresultater kjent og tilgjengelig for forvaltning, næring og samfunn.

Nettsted: www.imr.no

NIBIO

Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig. De viktigste forskningsområdene er mat- og planteproduksjon, miljø, klima, kart og geodata, arealressurser, genressurser, skogbruk, og foretaks-, nærings- og samfunnsøkonomi.

Nettsted: www.nibio.no

NIFES

Instituttet forsker på ernæring til fisk og på hvordan konsum av fisk og sjømat virker på helsen vår. Instituttet gir råd til myndigheter, næring og forvaltning for å sikre trygg og sunn sjømat. I tillegg til forskningen utfører NIFES overvåkningsoppgaver for Mattilsynet.

Nettsted: www.nifes.no

Nofima

Nofima driver forskning og utvikling for akvakulturnæringen, fiskerinæringen og matindustrien. Forskingen dekker hele verdikjeden innenfor akvakultur og vesentlige deler av kjeden innenfor fiskeri- og matsektoren.

Nettsted: www.nofima.no

SINTEF Fiskeri og havbruk

Instituttet har teknologisk kompetanse og bransjekunnskap for sjømatnæringa. Forskningsområdene til og med 2016 var fiskeriteknologi, havbruksteknologi, prosessteknologi og marin ressursteknologi.

Nettsted: www.sintef.no/ocean

Veterinærinstituttet

Veterinærinstituttet er et biomedisinsk forskningsinstitutt og instituttets viktigste funksjon er beredskap og kompetanseutvikling for å avverge helsetrusler mot fisk, dyr og mennesker. Kjerneaktivitetene er forskning, innovasjon, overvåking, risikovurdering, rådgiving og formidling i tillegg til diagnostikk. Veterinærinstituttet er nasjonalt og internasjonalt referanselaboratorium.

Nettsted: www.vetinst.no

2.4 Tidligere utredninger og evalueringer

Sektorforskningen på landbruksområdet ble omorganisert med virkning fra 1. januar 1997, jfr. St.prp.nr. 63 (1995-96) *Om omorganisering av høgre utdanning og sektorforskning på landbruksområdet*. De fire landbruksforskningsinstituttene Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF), Norsk institutt for skogforskning (NISK), Norsk institutt for planteforskning (Planteforsk) og Statens veterinære laboratorium (inkl. Veterinærinstituttet) ble da organisert som forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og instituttene fikk egne styreverter med overordnet ansvar for driften. Finansieringsstrukturen ble tilpasset de nasjonale retningslinjene for statlig finansiering av forskningsinstitutter, og basisbevilgningene ble kanalisert via Norges forskningsråd. I stortingsproposisjonen ble det lagt opp til at erfaringene med den nye organiseringen skulle evalueres etter fire år.

I 20-års perioden etter denne omorganiseringen og fram til i dag, er det gjennomført flere evalueringer, utredninger og politiske vedtak som har påvirket både disse instituttene og fiskeriinstituttene. I det følgende er tidligere evalueringer og oppfølgingen av disse kort omtalt i kronologisk rekkefølge.

2.4.1 Forskningsrådets evaluering av landbruksinstituttene

Forskningsrådet gjennomførte i 2000 en evaluering av landbruksforskningsinstituttene NORSØK, NISK, Planteforsk, Senter for bygdeforskning og Veterinærinstituttet. Evalueringskomiteen konkluderte med at disse instituttene fylte sin rolle som nasjonale kompetansesentra på en god måte, men at det fortsatt var forbedringsmuligheter når det gjaldt å tilfredsstille behovet til kundene.

Komiteen fant at instituttene gjennomgående hadde en høy vitenskapelig produksjon, men anbefalte fortsatt fokus på, og prioritering av, internasjonal publisering.

Det ble også anført at samspillet mellom departementet, Forskningsrådet og instituttene når det gjaldt forholdet mellom basisbevilgningen og departementets kjøp av forvaltningsstøttefunksjoner, ennå ikke hadde funnet sin form. Komiteen foreslo at Forskningsrådet burde ta ut en del av grunnbevilgningen og tildele denne etter utvalgte kriterier, slik at tildelingen ble mest mulig ensartet i forhold til instituttets kvalitet, oppgaver og roller i samfunnet.

Evalueringskomiteen foreslo også at ansvaret for forskningen innenfor økologisk landbruk skulle overføres fra NORSØK til henholdsvis Planteforsk, Norges landbrukshøgskole (NLH) og Norges veterinærhøgskole (NVH), og at hoveddelen av forskningsinnsatsen i Planteforsk ble konsentrert til fire enheter. Endelig foreslo komiteen at en burde vurdere å omdanne Planteforsk og NISK til stiftelse eller aksjeselskap.

2.4.2 Forskningsrådets evaluering av fiskeriforskningsinstituttene

Forskningsrådet gjennomførte i 2001 en internasjonal evaluering av de seks fiskeriforskningsinstituttene Havforskningsinstituttet, Fiskeriforskning, Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt, Sildolje- og sildemelindustriens forskningsinstitutt (SSF), NORCONSERV og SINTEF Fiskeri og Havbruk.

Anbefalingene fra evalueringskomiteen omfattet både strukturelle endringer og anbefalinger for de enkelte instituttene. Av de mer overordnede, strukturelle forslagene er følgende fulgt opp:

- Havforskningsinstituttet overtok forvaltningsansvaret for ressursforskningen ved Fiskeriforskning 1. januar 2002, og fra og med 1. januar 2003 etablerte instituttet en egen avdeling i Tromsø.
- Fiskeridirektoratets Ernæringsinstitutt ble fra 1. januar 2003 skilt ut fra Fiskeridirektoratet for å sikre best mulig skille mellom risikovurdering og forvaltning innenfor tilsyn med sjømat. Instituttet ble organisert som et ordinært forvaltningsorgan under Fiskeridepartementet og gitt benevnelsen Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES).
- Sildolje- og sildemelindustriens forskningsinstitutt (SSF) i Bergen ble fra 1. september 2002 etablert som en egen avdeling i Fiskeriforskning.
- Aksjeselskapet Norconserv ble opprettet 1. mai 2003 ved sammenslåing av relevante forskningsmiljøer fra stiftelsen Norconserv, Fiskeriforskning og Rogalandsforskning. Det nye selskapet ble eid av Fiskeriforskning (51 prosent), stiftelsen Norconserv (44 prosent) og Rogalandsforskning (5 prosent).
- Havforskningsinstituttet utarbeidet på oppdrag fra Fiskeridepartementet høsten 2002 rapporten "Gjennomgang og prioriteringer av Havforskningsinstituttets repeterende innsats på ressursforskning og overvåkning" basert på oppfølging og innspill fra instituttevalueringen.
- Det ble igangsatt et forprosjekt for å avklare nødvendig utbyggingsbehov ved Havforskningsinstituttets havbruksstasjon i Austevoll og Havbruksstasjonen i Tromsø (Kårvika).

2.4.3 Evaluering av forskning og relevant høyere utdanning på landbrukssektoren

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) og Landbruksdepartementet oppnevnte i fellesskap en internasjonal komite (Carlsson-komiteen) for å evaluere forskning og relevant høyere utdanning på landbrukssektoren i mai 2000. Komiteen avga endelig rapport i august 2001⁵.

Komiteen foreslo bl.a. at NILF, Planteforsk og Skogforsk fristilles fra staten og organiseres som aksjeselskaper, mens Veterinærinstituttet burde fortsette som forvaltningsorgan med særskilte

---

⁵ Evalueringsrapport. Forskning og relevant høyere utdanning på landbrukssektoren. August 2001. LD og KUF.

fullmakter med samme finansieringsmodell som før. NORSØKs forskningsvirksomhet burde integreres i Planteforsk. Videre foreslo komiteen at ansvaret for Akvaforsk skulle overføres fra Landbruksdepartementet til Fiskeridepartementet.

I Landbruksdepartementets budsjettproposisjon for 2003 ble det gitt en orientering om oppfølgingen av forslagene fra Carlsson-komiteen. Departementet tok da sikte på å omgjøre Skogforsk til aksjeselskap fra 1. januar 2004 der staten i første omgang skulle eie alle aksjene. Videre ble det bestemt at Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Veterinærinstituttet skulle fortsette som forvaltningsorganer med særskilte fullmakter. Jordforsk, NORSØK og Planteforsk skulle samordnes til en organisasjon ved at det ble etablert et aksjeselskap der staten og de to stifterne gikk inn som eiere.

Som en oppfølging av Stortingets behandling av et "dokument 8-forslag" om å slå sammen Norges veterinærhøgskole (NVH) og Norges landbrukshøgskole (NLH) og utvikle disse til et universitet lokalisert på Ås, oppnevnte Utdannings- og forskningsdepartementet i samråd med Landbruksdepartementet en arbeidsgruppe (Norum-komiteen) for å utrede hensiktsmessig organisering av NVH og NLH og etablering av tilfredsstillende fasiliteter for stasjonær undervisning i klinisk veterinærmedisin. Norum-komiteen foreslo enstemmig at NVH og NLH, uavhengig av framtidig lokalisering, organisatorisk skulle slås sammen til en ny institusjon. Et flertall gikk videre inn for at veterinærutdanningen og Veterinærinstituttet ble flyttet til Ås, mens et mindretall foreslo at veterinærutdanningen fortsatt burde ligge på Adamstuen.

Som oppfølging av evalueringen av forskning og relevant høyere utdanning på landbrukssektoren (Carlson-komiteen), ble det i St.prp. nr. 1 (2004-2005) for Landbruks- og matdepartementet orientert om at Regjeringen tok sikte på å etablere Bioforsk fra 1.7.2005 der de jordbruks- og miljøfaglige kunnskapsinstitusjonene Planteforsk, NORSØK og Jordforsk skulle samordnes. Det ble etablert et interimsstyre som foreslo at det skulle opprettes et aksjeselskap Bioforsk AS der staten ved Landbruksdepartementet, Miljøverndepartementet og NLH, samt stiftelsene NORSØK og Jordforsk gikk inn som eiere. Regjeringen kom imidlertid fram til at det ikke var forsvarlig å etablere et aksjeselskap slik som foreslått, og foreslo i St.prp. nr. 65 (2004-2005) å etablere Bioforsk som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter fra 1.1.2006. Bioforsk skulle omfatte Planteforsk og den forskningsbaserte virksomheten ved de to stiftelsene Jordforsk og NORSØK. Regjeringen orienterte i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) mer detaljert om planene og målsettingen med etableringen av Bioforsk. Departementet mente bl.a. at omstilling måtte skje uten at enheter skulle legges ned. FoU-aktiviteter kunne flyttes som foreslått av interimsstyret, men det skulle etableres et flerårig prosjekt for utvikling av alternativ aktivitet på de eiendommene som Bioforsk ikke trengte av hensyn til FoU-aktivitetene.

Ved etableringen 1.1.2006 var Bioforsk et regionalt forankret institutt med 18 avdelinger organisert i følgende sju forskningssentre: Bioforsk Plantehelse, Bioforsk Jord og miljø, Bioforsk Økologisk, Bioforsk Øst, Bioforsk Vest, Bioforsk Midt-Norge og Bioforsk Nord.

Spørsmålet om framtidig organisering av skogforskningen og tilknytningsform for Skogforsk ble først vurdert av en arbeidsgruppe (Høstelandsgruppa)⁶ som departementet nedsatte, deretter utredet av en departemental styringsgruppe. Utredningen anbefalte at Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS) og Skogforsk skulle slås sammen og danne grunnlag for utvikling av en ny kunnskapsinstitusjon med formål å bidra til bærekraftig forvaltning og næringsmessig bruk av arealressursene. Departementet fulgte anbefalingen og etablerte Norsk institutt for skog og landskap

---

⁶ Den hellige TRE-enighet. Samarbeidsformer i norsk skogforskning. 2004.

som forvaltningsorgan med spesielle fullmakter fra 1.7.2006, jfr. St.prp. nr. 66 (2005-2006). Instituttet ble et nytt nasjonalt institutt for kunnskap om skog og arealressurser og ble organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter.

2.4.4 Blå-grønn matallianse

Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet oppnevnte høsten 2003 en styringsgruppe som fikk i oppdrag å foreta en gjennomgang av de respektive sektorenes forskningsinstitutter for å få fram strukturelle tiltak som kan gi økt synergi.

Styringsgruppen la fram sin innstilling⁷ 1.12.2004 med fire overordnede anbefalinger:

1. Etablere en fellesarena; Den blå-grønne matalliansen – for de blå og grønne forskningsaktørene.
2. Opprette et infrastrukturselskap som overtar de berørte instituttene havbruksstasjoner, samt også de stasjonene som er drevet av universitetene og andre.
3. Skille mellom institutter som arbeider med næringsrettet og forvaltningsrettet forskningsvirksomhet.
4. Samle den næringsrettede forskningsvirksomheten i et holdingsselskap.

I St.meld. nr. 19 (2004-2005) *Marin næringsutvikling – Den blå åker*, og St.prp. nr. 65 (2004-2005) *Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 2005* redegjorde Regjeringen for arbeidet med å omstrukturere forskningsinstituttene innenfor den blå-grønne sektoren. Dette gjaldt instituttene AKVAFORSK AS, Fiskeriforskning AS, Matforsk AS, Norconserv AS samt relevant næringsrettet FoU-virksomhet ved forvaltningsinstituttene Havforskningsinstituttet, NIFES og Veterinærinstituttet. Det ble foreslått en ny organisering i et forskningskonsern bygd på et morselskap (holdingsselskap) i Tromsø med tre datterselskaper (Tromsø, Ås og Bergen). Målet med omorganiseringen var å skape rammevilkår for arbeidsdeling og tett forskningsfaglig samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene. Regjeringen tok sikte på at konsernet skulle være operativt seinest fra 1.1.2007.

Etter behandling av saken i Stortinget vedtok Regjeringen å opprette et interimsselskap med arbeidsnavnet NOFIMA AS (Norsk fiskeri- og matforskning). Aksjekapitalen var på 100 000 kroner, og selskapet ble eid 100 prosent av Fiskeri- og kystdepartementet. Hovedoppgaven til selskapet var å forberede etableringen av holdingsselskap og datterselskaper innenfor de skisserte rammer og føringer. Selskapet skulle klargjøre de selskapstekniske og økonomiske forholdene ved etableringen, inkludert den framtidige eierstrukturen i selskapene. Interimsselskapet ble etablert i mai 2005.

I St.prp. nr. 69 (2006-2007) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2007* la Regjeringen fram NOFIMA-saken på nytt for Stortinget og foreslo at NOFIMA AS ble etablert med den nye konsernstrukturen fra 1.1.2008. Det nye forskningskonsernet skulle bidra til å øke konkurransekraften for fiskeri- og havbruksnæringen og den land- og havbaserte næringsmiddelindustrien. Hovedkontoret til det nye selskapet ble lagt til Tromsø med datterselskaper i Bergen, Tromsø og Ås. Faglige satsinger skulle opprettholdes og videreutvikles i Sunndal, Averøy og i Stavanger. For å bidra til en god brukerstyring av det nye forskningskonsernet, ble det bestemt at de næringsfinansierte fondene på landbruks- og fiskerisiden skulle bidra til prioritering og finansiering av langsiktige næringsrettede forskningsprosjekter i regi av NOFIMA.

---

⁷ Samlet innsats og ny struktur. Den blå-grønne matalliansen. Innstilling fra styringsgruppen oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Desember 2004.

Resultatet av den blå-grønne matalliansen (2005) ble et skille mellom næringsrettet og forvaltningsrettet forskning. Rene industrifinansierte- og utviklingsprosjekter skulle gjennomføres ved NOFIMA. Havforskningsinstituttet fikk ansvaret for forvaltningsrettede prosjekter.

2.4.5 Evaluering og videre omorganisering av landbruksinstituttene

I tilknytning til arbeidet med Meld. St. 9 (2011-2012) *Landbruks- og matpolitikken. Velkommen til boards*, ba Landbruks- og matdepartementet i 2010 Forskningsrådet om å foreta en gjennomgang av forskningsinstituttene Bioforsk, Bygdeforskning, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning, Skog og landskap og Veterinærinstituttet med hensyn til struktur, rollefordeling og organisering og instituttens grenseflater og samarbeid med andre forvaltningsorganer under departementet. En bredt sammensatt evalueringsgruppe bestående av representanter fra academia, forvaltningen, landbruksorganisasjonene og norsk næringsliv sto for arbeidet, i samarbeid med Forskningsrådet. Den vitenskapelige kvaliteten ved instituttene ble evaluert av en gruppe bestående av svenske og danske representanter med bakgrunn fra forskning, forskningsledelse og forvaltning⁸.

Evalueringsgruppens rapport, *En robust instituttsektor*⁹, ble overlevert departementet i desember 2010. Evalueringsgruppens hovedkonklusjon var at det er behov for å øke kritisk masse innenfor de fleste av instituttens fagområder, og at dette bør gjøres gjennom et gjensidig forpliktende samarbeid med det nye universitetet på Ås. Detaljene i et slikt samarbeid må utredes i en påfølgende prosess.

Landbruks- og matdepartementet sendte rapporten fra evalueringskomiteen på høring. I høringsbrevet presiserte departementet at de så det som lite formålstjenlig å gå nærmere inn på drøfting av en organisatorisk integrasjon mellom instituttsektoren og UoH-sektoren. Med bakgrunn i evalueringsrapporten, bestilte departementet en samfunnsøkonomisk analyse som skulle omfatte to hovedalternativer. Et alternativ var at daværende institutter ble opprettholdt med samme organisatoriske ramme som tidligere. Det andre var en fusjon mellom Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap. Begge alternativene forutsatte et omfattende administrativt og faglig samarbeid og en samlokalisering av Bioforsk, NILF og Skog og landskap på Ås når tilfredsstillende lokaliteter var etablert. Den samfunnsøkonomiske analysen ble gjennomført av DAMVAD som avga rapport i juni 2012. Konklusjonen i analysen var at det ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt å slå instituttene sammen.

Departementet så det videre arbeidet med instituttstrukturen i sammenheng med vedtaket om felles lokalisering av daværende Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB), Norges veterinærhøgskole og Veterinærinstituttet på Ås. Sammen med Bioforsk og Skog og landskap ville Campus Ås bli et kunnskapsbasert kraftsentrum innenfor undervisning, forskning og innovasjon med basis i produksjonsrettede biofag. Departementet la vekt på at felles lokalisering av alle disse institusjonene skulle gi faglige, økonomiske og administrative synergier, jfr. Prop.1 S (2012-2013) Landbruks- og matdepartementet.

Regjeringen vedtok å slå sammen Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap med virkning fra 1.7.2015, jfr. Prop.1 S (2014-2015) Landbruks- og matdepartementet.

---

⁸ Vitenskapelig kvalitet. Norges forskningsråd. November 2010. ISBN 978-82-12-02861-6.

⁹ En robust instituttsektor. Norges forskningsråd. November 2010. ISBN 978-82-12-02859-3.

2.4.6 Evaluering av Havforskningsinstituttet

Havforskningsinstituttets virksomhet ble evaluert av Oxford Research AS i perioden oktober 2010 til februar 2012¹⁰.

Evalueringsrapporten hadde følgende hovedkonklusjoner:

- Havforskningsinstituttet er et stort og velrenommert forsknings- og rådgivningsinstitutt som utvikler kunnskap i den internasjonale kunnskapsfronten. De leverer råd av gjennomgående høy kvalitet og med stort gjennomslag til den norske forvaltningen. Instituttet har en dominerende posisjon innenfor de fleste av sine fagområder i Norge, og er et ledende marint forskningsmiljø i en internasjonal sammenheng. På et generelt nivå oppnår Havforskningsinstituttet sine mål.
- Et gjennomgående bilde fra evalueringen er at instituttet står støtt innenfor de tradisjonelle arbeidsområdene knyttet til fiskeriforvaltningen. Instituttets rolle og faglige bidrag til forvaltningsrådgivning er imidlertid mer omdiskutert på nyere arbeidsområder som akvakultur-, miljø- og petroleumsrelaterte spørsmål.
- Evalueringen hadde kritiske bemerkninger til instituttets organisering og kommunikasjonsarbeid. Basert på Forskningsrådets biofagevaluering ble det også pekt på at den vitenskapelige kvaliteten i noen av faggruppene burde styrkes.
- Oxford Research stilte også spørsmål ved om instituttets eierskap og styring ga instituttet tilstrekkelig uavhengighet fra fiskerimyndighetene.

Som følge av evalueringen etablerte Fiskeri- og kystdepartementet et nytt mål- og resultatstyrings-system for Havforskningsinstituttet fra 2013. Departementet fastslo at Havforskningsinstituttets rolle som kunnskapsleverandør i den løpende fiskeri- og havbruksforvaltning tilsa at instituttet burde forbli et statlig forvaltningsorgan. Samtidig var det viktig å sikre instituttets reelle faglige uavhengighet gjennom ryddig og åpen samhandling og kommunikasjon jfr. Prop.1 S (2012-2013).

Det ble etablert et faglig strategisk råd med virkning fra 1. januar 2012. Rådet skal bidra til faglig kvalitet og utvikling innenfor instituttets formål og øvrige rammer for instituttets virksomhet.

2.4.7 Evaluering av NIFES

Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) ble evaluert av selskapene Pöyry og DAMVAD i fellesskap i perioden august 2011 til august 2012¹¹. Evalueringen konkluderte med at NIFES leverer forskning på høyt nivå. Instituttet var ledende i Norge innenfor fiskeernæring og trygg og sunn sjømat, og på enkelte fagfelt var det også ledende internasjonalt. Det var likevel rom for forbedringer i vitenskapelig kvalitet. Evalueringen anbefalte at Fiskeri- og kystdepartementet skulle skille tydeligere mellom mål og føringer for forvaltningsstøtte og forskning. Det ble tilrådd en omlegging av finansieringssystemet der forvaltningsstøtteoppgavene defineres særskilt og finansieres for seg, mens det defineres en basisbevilgning for strategisk kompetanseutvikling. Rapporten anbefalte at NIFES ble tilordnet Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter med basisfinansiering via Norges forskningsråd.

Fiskeri- og kystdepartementet har gjennomført en del tiltak med sikte på å forbedre styringsdialogen mellom instituttet og departementet, bl.a. fastsatt klarere mål for instituttets utvikling og tydeliggjort bestillinger og føringer fra departementet i tildelingsbrevet. Forslaget om å innlemme NIFES i basisfinansieringssystemet ble ikke fulgt opp av departementet.

---

¹⁰ "Stø på havet". Evaluering av Havforskningsinstituttet. Oxford Research. Februar 2012.

¹¹ Evaluering av NIFES. Pöyry og Damvad. August 2012.

Med virkning fra 1. januar 2012 ble det etablert et faglig strategisk råd for NIFES. Rådet skal bidra til faglig kvalitet og utvikling innenfor instituttets formål og øvrige rammer for instituttets virksomhet.

3 Instituttens personalressurser

3.1 Årsverk

I 2015 ble det utført i alt 2 222 årsverk ved primærnæringsinstituttene, jfr. tabell 3.1.1. Antall årsverk har i femårsperioden 2011-2015 vist en nedgang på om lag 6 prosent, jfr. tabell 3.1.2. Antall forskerårsverk ligger i 2015 på knappe halvparten (47 prosent) av det totale antallet årsverk ved instituttene. Også antall forskerårsverk viser en svak nedgang i perioden 2011-2015. Det relativt lave antall forskerårsverk i forhold til totalt antall årsverk skyldes at primærnæringsinstituttene har mye teknisk personale. Forskerårsverk defineres som årsverk utført av forskere og annet personale ansatt ved instituttet, det vil si alle faglige årsverk utført av personale med utdanning på hovedfag- og masternivå, eller med tilsvarende realkompetanse og som fungerer som forskere.

Havforskningsinstituttet er det største instituttet målt ut fra antall årsverk, mens NIBIO er størst vurdert ut fra antall forskerårsverk. Størst andel forskerårsverk har imidlertid SINTEF Fiskeri og havbruk, tett fulgt av Bygdeforskning.

Det har vært en betydelig reduksjon både av antall årsverk og antall forskerårsverk ved Nofima og ved Veterinærinstituttet i perioden 2011-2015, jfr. tabell 3.1.2. Dette skyldes bevisst nedbemanning i perioden.

Tabell 3.1.1. Antall årsverk totalt, antall forskerårsverk og andel forskerårsverk ved primærnæringsinstituttene i 2015.

	Årsverk totalt	Herav forskerårsverk	Forskerårsverk i % av total
Bygdeforskning	24	19	80
NIBIO	639	325	51
Nofima	320	183	57
SINTEF Fiskeri og havbruk	112	96	86
Veterinærinstituttet	282	131	46
Innenfor retningslinjene	1 378	754	55
Havforskningsinstituttet *)	709	241	34
NIFES	136	55	40
Utenfor retningslinjene	845	296	35
Sum alle	2 222	1 050	47

*) Totale årsverk ved Havforskningsinstituttet er inklusive skipspersonell.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Tabell 3.1.2. Antall årsverk og antall årsverk utført av forskere/faglig personale ved primærnæringsinstitutter. 2011-2015.

	Totale årsverk					Årsverk utført av forskere/faglige personale				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	24	24	24	25	24	19	19	18	19	19
NIBIO	677	685	691	647	639	323	322	333	321	325
Nofima	421	379	370	335	320	251	213	209	193	183
SINTEF Fiskeri og havbruk	105	114	116	118	112	89	98	99	101	96
Veterinærinstituttet	334	332	332	296	282	150	154	155	140	131
Innenfor retningslinjene	1 560	1 533	1 533	1 421	1 378	833	805	815	774	754
Havforskningsinstituttet *)	671	700	726	723	709	235	242	242	245	241
NIFES	134	130	126	129	136	58	57	54	54	55
Utenfor retningslinjene	805	830	852	852	845	293	299	295	299	296
Sum alle	2 365	2 363	2 384	2 273	2 222	1 125	1 104	1 110	1 073	1 050

*) Totale årsverk ved Havforskningsinstituttet er inklusive skipspersonell.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

3.2 Doktorgrader

I 2015 hadde 861 av de ansatte ved primærnæringsinstituttene doktorgrad. Antall ansatte med doktorgrad har økt med 7,1 prosent fra 2011 til 2015. Forholdstallet antall ansatte med doktorgrad pr. forskerårsverk viser også en oppgang fra 0,71 i 2011 til 0,82 i 2015, jfr. tabell 3.2.1. Et par av instituttene har et forholdstall på over 1. Dette skyldes at personer med administrative funksjoner eller ledelsesfunksjoner har doktorgrad. Men disse personene utfører ikke forskning og telles derfor ikke med som forskerårsverk.

Tabell 3.2.1. Antall ansatte med doktorgrad og ansatte med doktorgrad per forskerårsverk. 2011-2015.

	Ansatte med doktorgrad					Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	13	14	15	15	20	0,68	0,75	0,83	0,79	1,03
NIBIO	232	251	263	236	247	0,72	0,78	0,79	0,74	0,76
Nofima	164	153	149	143	142	0,65	0,72	0,71	0,74	0,78
SINTEF Fiskeri og havbruk	50	50	47	52	52	0,56	0,51	0,48	0,51	0,54
Veterinærinstituttet	123	128	128	113	133	0,82	0,83	0,83	0,81	1,02
Innenfor retningslinjene	582	596	602	559	594	0,70	0,74	0,74	0,72	0,79
Havforskningsinstituttet	182	198	215	210	210	0,78	0,82	0,89	0,86	0,87
NIFES	40	46	39	48	57	0,69	0,81	0,72	0,89	1,04
Utenfor retningslinjene	222	244	254	258	267	0,76	0,81	0,86	0,86	0,90
Sum alle	804	840	856	817	861	0,71	0,76	0,77	0,76	0,82

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

3.3 Kjønnfordeling i forskerstab og ledelse

I 2015 var 43 prosent av alle forskerårsverk ved primærnæringsinstituttene utført av kvinner. Andelen kvinner har vært stabil i hele perioden 2011-2015, jfr. tabell 3.3.1.

Kvinneandelen varierer mellom instituttene, fra 30 prosent ved Havforskningsinstituttet til 59 prosent ved NIFES. Det er relativt liten variasjon over tid. Nofima har en liten nedgang, for de øvrige instituttene har kvinneandelen av forskerårsverkene økt i perioden. For de øvrige instituttgruppene var kvinneandelen i 2015 50 prosent for de samfunnsvitenskapelige instituttene, 39 prosent for miljøinstituttene og 27 prosent for de teknisk-industrielle instituttene.

Tabell 3.3.1. Antall forskerårsverk totalt og andel kvinner (prosent) av forskerårsverk ved primærnæringsinstituttene. 2011-2015.

	2011		2012		2013		2014		2015	
	Forsker- årsverk totalt	Herav andel kvinner %	Forsker- årsverk totalt	Herav andel kvinner %	Forsker- årsverk totalt	Herav andel kvinner %	Forsker- årsverk totalt	Herav andel kvinner %	Forsker- årsverk totalt	Herav andel kvinner %
Bygdeforskning	19	50	19	54	18	54	19	52	19	57
NIBIO	323	42	322	43	333	43	321	43	325	42
Nofima	251	52	213	48	209	50	193	51	183	51
SINTEF Fiskeri og havbruk	89	30	98	29	99	31	101	33	96	34
Veterinærinstituttet	150	53	154	54	155	54	140	56	131	57
Innenfor retningslinjene	833	46	805	45	815	46	774	46	754	46
Havforskningsinstituttet	235	29	242	30	242	29	245	29	241	30
NIFES	58	50	57	51	54	52	54	56	55	59
Utenfor retningslinjene	293	33	299	34	295	34	299	34	296	35
Sum alle	1 125	42	1 104	42	1 110	42	1 073	43	1 050	43

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Andelen kvinner av ansatte med doktorgrad har vist en økende tendens ved alle instituttene i perioden 2011-2015. Spesielt er økningen stor ved NIFES, jfr. tabell 3.3.2.

Tabell 3.3.2. Antall ansatte med doktorgrad og andelen kvinner (prosent). 2011-2015.

	2011		2012		2013		2014		2015	
	Ansatte med doktorgrad	Andel kvinner %	Ansatte med doktorgrad	Andel kvinner %	Ansatte med doktorgrad	Andel kvinner %	Ansatte med doktorgrad	Andel kvinner %	Ansatte med doktorgrad	Andel kvinner %
Bygdeforskning	13	54	14	57	15	53	15	53	20	50
NIBIO	232	38	251	39	263	39	236	41	247	43
Nofima	164	53	153	52	149	55	143	54	142	54
SINTEF Fiskeri og havbruk	50	34	50	28	47	32	52	38	52	40
Veterinærinstituttet	123	51	128	51	128	53	113	58	133	57
Sum institutter under finansieringsordningen	582	45	596	44	602	46	559	48	594	49
Havforskningsinstituttet	182	27	198	30	215	30	210	32	210	31
NIFES	40	43	46	57	39	46	48	54	57	60
Sum institutter utenfor finansieringsordningen	222	30	244	35	254	33	258	36	267	37
SUM	804	41	840	42	856	42	817	44	861	45

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Kvinneandelen i styrene for primærnæringsinstituttene lå i 2015 på 44 prosent. For instituttledelsen (definert som instituttets daglige leder og hans/hennes ledergruppe inklusive ledere innenfor administrasjon og økonomi) og forskningsledelsen (definert som faglige ledere med personalansvar), var kvinneandelen på henholdsvis 34 og 31 prosent, jfr. tabell 3.3.3.

Tabell 3.3.3. Antall og andel kvinner i instituttens styrer, samt for institutt- og forskningsledelse i 2015.

	Instituttets styre			Instituttledelse			Forskningsledelse		
	Totalt	Herav kvinner	Andel kvinner	Totalt	Herav kvinner	Andel kvinner	Totalt	Herav kvinner	Andel kvinner
Bygdeforskning	9	3	33	4	3	75	2	2	100
NIBIO	21	10	48	19	6	32	54	13	24
Nofima	11	6	55	6	2	33	15	8	53
SINTEF Fiskeri og havbruk	9	3	33	10	3	30			
Veterinærinstituttet	7	3	43	6	3	50	1	1	100
Innenfor retningslinjene	57	25	44	45	17	38	72	24	33
Havforskningsinstituttet				11	2	18	17		0
NIFES				5	2	40	10	7	70
Utenfor retningslinjene				16	4	25	27	7	26
Sum alle	57	25	44	61	21	34	99	31	31

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

3.4 Samarbeid med UoH-sektoren

Den faglige virksomheten ved forskningsinstituttene omfatter også ulike former for samarbeid med universitets- og høyskolesektoren. Et mål for dette er instituttene deltagelse i doktorgrads-utdanningen. Selv om instituttene ikke er gradsgivende institusjoner, kan de tilby doktorgradskandidater arbeidsplass og finansiering i tilknytning til forskningsprosjekter, og instituttets forskere kan bidra til veiledningen av kandidatene. Tabell 3.4.1 viser antallet doktorgrader som er avlagt av personer tilknyttet primærnæringsinstituttene, dvs. av kandidater som er ansatt ved instituttet i periodene 2011-2015. Kolonnene til høyre gir oversikten over antall doktorgrader avlagt med minst 50 prosent instituttbidrag, det vil si at minst 50 prosent av doktorgradsarbeidet har vært utført ved instituttet, eller at instituttet har bidratt med minst 50 prosent av finansieringen av doktorgradsarbeidet.

Tabell 3.4.1. Antall avlagte doktorgrader av personer tilknyttet primærnæringsinstituttene og antall avlagte doktorgrader med over 50 % instituttbidrag, 2011-2015.

	Dr.grader avlagt av personer tilknyttet instituttet					Avlagte dr.grader med over 50 % instituttbidrag				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	0	1	0	2	2	0	1	0	2	2
NIBIO	8	6	8	8	5	7	6	8	8	5
Nofima	8	14	10	4	6	8	14	10	4	6
SINTEF Fiskeri og havbruk	3	1	4	2	2	2	1	3	1	2
Veterinærinstituttet	6	6	10	4	6	6	5	10	4	6
Innenfor retningslinjene	25	28	32	20	21	23	27	31	19	21
Havforskningsinstituttet	4	8	7	4	4	4	8	6	4	4
NIFES	3	5	1	7	5	3	5	1	6	4
Utenfor retningslinjene	7	13	8	11	9	7	13	7	10	8
Sum alle	32	41	40	31	30	30	40	38	29	29

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Et annet mål for samarbeid med universitets- og høyskolesektoren er utbredelsen av bistillinger blant forskerne i instituttsektoren. Tabell 3.4.2 viser antall årsverk som forskere ved instituttene har utført i institusjoner i UoH-sektoren. Tilsvarende viser kolonne 3 antall årsverk som faglig personale i UoH-sektoren har utført i bistillinger ved instituttene (doktorgradskandidater og gjesteforskere regnes ikke med i denne oversikten).

Tabell 3.4.2. Årsverk utført ved UoH- institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet, og årsverk utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved UoH-institusjon i 2015.

	Totale forskerårsverk	Årsverk utført i UoH-institusjon av ansatt ved instituttet	Årsverk utført ved instituttet av forskere ansatt i hovedstilling ved UoH-institusjon
Bygdeforskning	19	0,8	0,4
NIBIO	325		0,6
Nofima	183	2,8	1,4
SINTEF Fiskeri og havbruk	96	1,4	
Veterinærinstituttet	131	0,4	0,4
Innenfor retningslinjene	754	5,4	2,8
Havforskningsinstituttet	241	2,3	2,0
NIFES	55		
Utenfor retningslinjene	296	2,3	2,0
Sum alle	1 050	7,7	4,8

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

4 Faglig produksjon

4.1 Vitenskapelig publisering

Instituttene registrerer vitenskapelige publikasjoner i det nasjonale forskningsinformasjonssystemet CRISTin (Current Research Information System In Norway). For å gi uttelling i form av publikasjonspoeng stilles det krav til at både publikasjonen og kanalen den publiseres i, defineres som vitenskapelige i CRISTin-systemet ¹². Videre må instituttet ha gitt "et nødvendig og vesentlig bidrag til eller grunnlag for en forfatters (ansatt) medvirkning til det vitenskapelige arbeidet" ¹³. Definisjonen av vitenskapelig publisering har fire kriterier som alle må være oppfylt. Publikasjonen må

- presentere ny innsikt,
- ha en form som gjør resultatene etterprøvbare eller anvendelige i ny forskning,
- ha et språk og en distribusjon som gjør den tilgjengelig for de fleste forskere som kan ha interesse av den,
- publiseres i en kanal som har rutiner for fagfelleevaluering.

Publiseringskanalene er inndelt i to nivåer. Nivå 1 gir normal uttelling og dekker kanaler som utgir 80 prosent av publikasjonene i faget. Nivå 2 gir ekstra uttelling og omfatter de mest betydelige og kvalitetskrevene kanalene som utgir 20 prosent av fagets publikasjoner. Det gis 25 prosent tillegg for sampublisering med forfattere fra UoH-sektoren.

Tabell 4.1.1 viser publikasjonspoeng for primærnæringsinstituttene i årene 2011-2015. Tallene for 2015 kan ikke direkte sammenlignes med de tidligere årene pga. ny beregningsmåte for publikasjonspoeng. Primærnæringsinstituttene har en noe lavere publisering enn miljøinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene, men høyere publisering enn de teknisk-industrielle instituttene.

Tabell 4.1.1. Vitenskapelig publisering, publikasjonspoeng og poeng per årsverk utført av forskere/faglig personale. 2011-2015.

	Publikasjonspoeng ¹⁾					Publikasjonspoeng per forskerårsverk ²⁾				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	33,0	22,8	17,6	22,9	32,6	1,73	1,22	0,97	1,20	1,68
NIBIO	150,6	171,0	164,6	170,3	242,8	0,47	0,53	0,49	0,53	0,75
Nofima	139,7	140,8	119,6	81,3	128,2	0,56	0,66	0,57	0,42	0,70
SINTEF Fiskeri og havbruk	30,7	26,6	30,7	34,9	63,4	0,34	0,27	0,31	0,35	0,66
Veterinærinstituttet	92,3	102,4	105,5	92,7	108,4	0,62	0,67	0,68	0,66	0,83
Innenfor retningslinjene	446,3	463,6	438,1	402,1	575,4	0,54	0,58	0,54	0,52	0,76
Havforskningsinstituttet	118,3	157,8	145,8	163,3	229,5	0,50	0,65	0,60	0,67	0,95
NIFES	62,1	43,3	38,4	37,1	44,2	1,07	0,76	0,71	0,69	0,81
Utenfor retningslinjene	180,4	201,1	184,2	200,4	273,7	0,62	0,67	0,62	0,67	0,93
Sum primærnæringsinstitutter	626,7	664,7	622,3	602,5	849,1	0,56	0,60	0,56	0,56	0,81
Sum samf. vit. institutter	736,9	786,6	826,8	812,9	992,2	0,88	0,98	0,97	1,02	1,22
Sum miljøinstitutter	426,9	493,3	461,1	457,7	767,1	0,62	0,73	0,62	0,62	1,00
Sum tekn.-ind. institutter	798,5	848,0	793,2	943,5	1246,1	0,43	0,46	0,42	0,50	0,69

¹⁾ Ny modell for beregning av publikasjonspoeng gjelder fra 2015. Poengene ikke er sammenlignbare med tidligere år.

²⁾ Årsverk utført av forskere/faglig personale.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

¹² Se <https://www.cristin.no/cristin/superbrukeropplaering/rapportering/rapporteringsinstruks.html>

¹³ Veiledning nøkkeltall/årsrapportering for institutter som omfattes av Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter [NIFU, 2014].

4.2 Annen formidling

Tabell 4.2.1 viser at primærnæringsinstituttene også driver aktiv fagformidling på arenaer og i kanaler som ikke gir uttelling i CRISStin-systemet. Også for disse formidlingstypene; fag- og lærebøker, allmenne tidsskrifter, rapporter (unntatt rapporter til oppdragsgivere), avisinnlegg samt egne konferanse- og seminararrangementer, ligger primærnæringsinstituttene noe under tilsvarende tall for miljøinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene. Men disse tallene må brukes med forsiktighet, ulike institutter følger nødvendigvis ikke samme praksis for hva som telles med i de ulike formidlingskategoriene.

Tabell 4.2.1. Annen formidling. 2015.

	Utgivelser		Rapporter			Muntlig foredrag/ fremleggelse av paper/poster	Annen skriftlig formidling		Konferanser Konferanser, seminarer der instituttet har medvirket i arr.
	Fagbøker, lærebøker, andre selvstendige utgivelser	Kapitler og artikler i bøker, lærebøker, allmenntids- skrifter m.m.	Egen rapportserie	Ekstern rapportserie	Til oppdrags- givere		Populærvit. artikler og foredrag	Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker o.l.	
Bygdeforskning	2	3	7	8		54	131	30	8
NIBIO *)	4	105	181	33	48	371	392	350	40
Nofima		11	44	9	67	155	270	10	32
SINTEF Fiskeri og havbruk		80	46	1	46	27		20	21
Veterinærinstituttet		54	6	36	4	115	25	80	20
Innenfor retningslinjene	6	253	284	87	165	722	818	490	121
Havforskningsinstituttet	3	32	22	27		175	23	16	5
NIFES	1	11	19	7	4	104	46	22	2
Utenfor retningslinjene	4	43	41	34	4	279	69	38	7
Sum alle	10	296	325	121	169	1001	887	528	128
Per forskerårsverk ved primærnær. institutter	0,01	0,28	0,31	0,12	0,16	0,95	0,84	0,50	0,12
Per forskerårsverk ved samf.vit. institutter	0,05	0,50	0,81	0,17	0,03	1,97	2,08	0,77	0,25
Per forskerårsverk ved miljøinstitutter	0,01	0,25	0,61	0,14	1,05	1,16	1,94	0,19	0,13
Per forskerårsverk ved tekn.-ind. institutter	0,01	0,19	0,43	0,14	1,08	0,68	0,34	0,11	0,12

*) På grunn av sammenslåing av institutter midt i kalenderåret, kan formidlingsaktiviteten ved NIBIO være noe underrapportert.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

4.3 Patenter, lisenser og nyetableringer

Patenter, lisenser og nyetableringer (spin-off selskaper) regnes som mål på verdiskaping og innovasjon. Ved vurdering av disse nøkkeltallene må en være oppmerksom på at noen av instituttene er hovedsakelig rettet mot forvaltningen, og ikke mot næringslivet. Det knytter seg også noe usikkerhet til disse tallene som er relativt små pr. år. Egenevalueringene vil trolig belyse denne problemstillingen bedre.

I tabell 4.3.1 er angitt antall patenter som er meddelt i perioden 2011-2015, det vil si patentsøknader som er behandlet og imøtekommet av Patentstyret eller tilsvarende utenlandsk myndighet. Patent av samme produkt i flere land er kun tatt med som ett patent. Til sammenlikning er det også tatt med tilsvarende tall for de andre instituttgruppene.

Tabell 4.3.1. Antall patentsøknader i Norge, antall patentsøknader i utlandet og antall meddelte patenter ved primærnæringsinstitutter, miljøinstitutter og teknisk-industrielle institutter. 2011-2015.

	Antall patentsøknader i Norge	Antall patentsøknader i utlandet	Antall meddelte patenter
Bygdeforskning			
NIBIO	3	5	3
Nofima	5	6	4
SINTEF Fiskeri og havbruk	1	1	2
Veterinærinstituttet	3	11	1
Innenfor retningslinjene	12	23	10
Havforskningsinstituttet	1	1	
NIFES			
Utenfor retningslinjene	1	1	
Sum alle primærnæringsinstituttene	13	24	10
Sum miljøinstitutter	5	38	2
Sum teknisk-industrielle institutter	86	155	102

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

I tabell 4.3.2 er det gjengitt antall solgte lisenser og samlede lisensinntekter i perioden 2011-2015. Som det framgår av tabellen er det store forskjeller i antall solgte lisenser og lisensinntekter mellom de enkelte primærnæringsinstituttene og mellom gruppene av institutter. Lisenser og lisensinntekter er klart viktigst for de teknisk-industrielle instituttene.

I tabell 4.3.3 er det vist antall nyetableringer i perioden 2011-2015. Med nyetablering menes at resultater ved instituttet har bidratt til:

- at personer ved instituttet har dannet egen bedrift,
- at personer ved instituttet har etablert bedrift gjennom investeringer eller annet initiativ,
- produkter/tjenester som utgangspunkt for ny bedrift,
- at det på annen måte er foretatt nyetableringer ved etablering av datterselskap.

Tabell 4.3.2. Antall solgte lisenser og samlede lisensinntekter ved primærnæringsinstitutter, miljøinstitutter og teknisk-industrielle institutter. 2011-2015.

	Antall nye lisenser solgt	Samlede lisensinntekter
Bygdeforskning		
NIBIO	38	2 889
Nofima	13	1 320
SINTEF Fiskeri og havbruk		2 031
Veterinærinstituttet	1	579
Innenfor retningslinjene	52	6 819
Havforskningsinstituttet		
NIFES		
Utenfor retningslinjene		
Sum alle primærnæringsinstituttene	52	6 818
Sum miljøinstitutter	4	233
Sum teknisk-industrielle institutter	515	87 923

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Tabell 4.3.3. Antall nyetableringer ved knoppskyting fra primærnæringsinstituttene i perioden 2011-2015 samt antall ansatte ved de nyetablerte bedriftene ved oppstartsårets slutt.

Institutt	Antall nyetableringer	Ansatte ved oppstartsårets slutt
NIBIO	5	Ingen
Nofima	2	Ingen
SINTEF Fiskeri og havbruk	1	3
Havforskningsinstituttet	1	3
Sum alle primærnæringsinstituttene	9	6
<i>Sum miljøinstitutter</i>	5	
<i>Sum teknisk-industrielle institutter</i>	20	

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5 Økonomi og finansiering

5.1 Inntekter

5.1.1 Totale inntekter

Forskningsinstituttene rapporterer årlig inn økonomiske nøkkeltall til NIFU. Økonomidataene skal omfatte inntekter og utgifter som er regnskapsført det aktuelle året. I tabell 5.1.1 gis en oppstilling som viser instituttens totale inntekter og driftsresultat i 2015, samt hvordan inntektene fordeler seg på ulike finansieringskilder.

Tabell 5.1.1. Totale inntekter, driftsresultat og finansieringskilder. 2015. Mill. kroner og prosent.

	Regnskap 2015			Basisbevilgning		Bidragsinntekter		Øvrige finansieringskilder				
	Totale inntekter (*)	Driftsinntekter (**)	Driftsresultat	Basisbevilgning	Basisbev. som % av driftsinntekter	Bidragsinntekter fra Forskningsrådet (inkl. STIM-EU)	Forskningsrådets andel av driftsinntekter	Nasjonale oppdragsinntekter	Internasjonale inntekter			Inntekter til forvaltningsoppdrag
									Internasjonale inntekter	herunder EU-inntekter	Internasj. inntekter i % av driftsinntekter	
Bygdeforskning	36,8	35,8	0,2	8,4	23	21,0	82	5,5	0,5	0,5	1,3	
NIBIO	703,4	703,1	-3,5	121,5	17	100,2	32	79,2	16,9	9,9	2,4	255,9
Nofima	546,6	544,8	21,0	88,3	16	63,2	28	166,9	35,6	21,2	6,5	
SINTEF Fiskeri og havbruk	208,8	205,0	-8,9	24,1	12	48,9	36	121,1	10,9	0,1	5,3	
Veterinærinstituttet	351,8	351,2	9,0	21,4	6	25,0	13	73,0	7,3	6,6	2,1	140,1
Innenfor retningslinjene	1 847,3	1 840,0	17,8	263,6	14	258,2	28	445,7	71,2	38,3	3,9	396
Havforskningsinstituttet	1 097,0	1 096,3	10,5			108,2	10		56,3	8,0	5,1	810,7
NIFES	169,1	169,1	8,5			19,0	11		1,6	1,1	1,0	100,6
Utenfor retningslinjene	1 266,1	1 265,4	19,0			127,2	10		57,9	9,1	4,6	91,3
Sum alle	3 113,4	3 105,4	36,7	263,6		385,4	21	445,7	129,1	47,5	4,2	1307,4

*) Totale inntekter omfatter driftsinntekter, finansinntekter og ekstraordinære inntekter.
 **) Driftsinntekter er eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter.
 Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.1.2 Driftsinntekter

I tabell 5.1.2 er vist instituttens driftsinntekter i perioden 2011-2015. Driftsinntekter er totale inntekter eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 5.1.2. Driftsinntekter 2011-2015. Mill. kroner.

	2011	2012	2013	2014	2015	Økning 2011-2015	
						Mill. kroner	Prosent
Bygdeforskning	29,1	32,3	29,6	30,8	35,8	6,7	23 %
NIBIO	685,6	659,9	692,0	684,1	703,1	17,5	3 %
Nofima	501,2	494,8	505,0	527,0	544,8	43,6	9 %
SINTEF Fiskeri og havbruk	165,9	181,3	188,5	196,6	205,0	39,1	24 %
Veterinærinstituttet	346,8	365,5	353,4	323,0	351,2	4,3	1 %
Innenfor retningslinjene	1 728,7	1 733,8	1 768,6	1 761,5	1 840,0	111,3	6 %
						0,0	
Havforskningsinstituttet	873,3	917,9	1 043,4	1 110,9	1 096,3	223,0	26 %
NIFES	139,3	141,6	128,2	156,5	169,1	29,8	21 %
Utenfor retningslinjene	1 012,6	1 059,5	1 171,6	1 267,4	1 265,4	252,8	25 %
						0,0	
Sum alle	2 741,3	2 793,2	2 940,2	3 028,9	3 105,4	364,1	13 %

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

De ikke statlige instituttene, Bygdeforskning og SINTEF Fiskeri og havbruk, har hatt betydelig større økning i driftsinntekter i perioden enn de statlige instituttene tilordnet retningslinjene. Videre har Havforskningsinstituttet og NIFES, som er utenfor retningslinjene, samt Nofima, hatt en betydelig sterkere vekst enn landbruksforskningsinstituttene.

Bildet blir det samme hvis en ser på driftsinntekter pr. totale årsverk, jfr. tabell 5.1.3.

Tabell 5.1.3. Driftsinntekter pr. totale årsverk 2011-2015. Beløp i 1000 kroner.

	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	1 224	1 334	1 254	1 225	1 480
NIBIO	1 013	964	1 001	1 057	1 100
Nofima	824	965	956	965	1 096
SINTEF Fiskeri og havbruk	1 583	1 596	1 625	1 667	1 829
Veterinærinstituttet	1 038	1 101	1 065	1 091	1 245
Innenfor retningslinjene	1 108	1 131	1 154	1 240	1 336
Havforskningsinstituttet	1 302	1 312	1 437	1 537	1 546
NIFES	1 043	1 086	1 018	1 214	1 248
Utenfor retningslinjene	1 259	1 277	1 375	1 488	1 498
Sum alle	1 159	1 182	1 233	1 333	1 397

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

I tabell 5.1.4 er det sammenstilt driftsinntekter pr. forskerårsverk for primærnæringsinstituttene, samt gjennomsnittstall for de tre andre instituttgruppene.

Tabell 5.1.4. Driftsinntekter pr. forskerårsverk 2011-2015. Beløp i 1000 kroner.

	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	1 526	1 735	1 635	1 610	1 847
NIBIO	2 121	2 051	2 076	2 131	2 163
Nofima	1 382	1 720	1 689	1 671	1 921
SINTEF Fiskeri og havbruk	1 856	1 856	1 906	1 946	2 131
Veterinærinstituttet	2 312	2 373	2 280	2 307	2 681
Innenfor retningslinjene	2 076	2 155	2 171	2 275	2 439
Havforskningsinstituttet	3 724	3 788	4 319	4 533	4 549
NIFES	2 394	2 480	2 383	2 904	3 092
Utenfor retningslinjene	3 460	3 539	3 966	4 239	4 279
Sum alle	2 436	2 530	2 649	2 822	2 957
<i>Samfunnsvitenskapelige institutter</i>	<i>1427</i>	<i>1520</i>	<i>1530</i>	<i>1739</i>	<i>1774</i>
<i>Miljøinstitutter</i>	<i>1611</i>	<i>1661</i>	<i>1615</i>	<i>1778</i>	<i>1764</i>
<i>Teknisk-industrielle institutter</i>	<i>2272</i>	<i>2379</i>	<i>2397</i>	<i>2483</i>	<i>2723</i>

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.1.3 Driftsresultat

Tabell 5.1.5 viser instituttene driftsresultat i prosent av driftsinntektene. Driftsresultatet for primærnæringsinstituttene samlet er på beskjedne 1,2 % av driftsinntektene, tilsvarende 36,7 mill. kroner i 2015.

Ved vurdering av driftsresultatet må det tas hensyn til at instituttene anvender ulike regnskapsprinsipper. Bygdeforskning, Nofima og SINTEF Fiskeri og havbruk setter opp sine regnskaper i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og standarder. De statlige instituttene (NIBIO, Veterinærinstituttet, Havforskningsinstituttet og NIFES) følger bestemmelsene om økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS), bl.a. periodiseringsprinsippet. NIBIO og Veterinærinstituttet har fullmakt til bruttøring utenfor statsbudsjettet og kan derfor opptjene virksomhetskapital (egentlig overskudd på oppdragsvirksomheten). Havforskningsinstituttet og NIFES er ordinære forvaltningsorganer som bruttobudsjetteres og som ikke har adgang til å opptjene virksomhetskapital.

Tabell 5.1.5. Driftsresultat i prosent av driftsinntektene 2011-2015.

	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	-1,6	-0,9	-1,7	-0,9	0,5
NIBIO	2,2	-1,9	-1,9	-0,8	-0,5
Nofima	0,8	-3,8	2,0	6,7	3,9
SINTEF Fiskeri og havbruk	7,2	4,4	4,6	2,9	-4,3
Veterinærinstituttet	0,2	-1,1	0,4	-5,7	2,6
Innenfor retningslinjene	1,8	-1,6	0,4	1,0	1,0
Havforskningsinstituttet	0,2	-1,7	-0,6	3,2	1,0
NIFES	3,4	10,3	-5,2	1,0	5,0
Utenfor retningslinjene	0,6	-0,1	-1,1	2,9	1,5
Sum alle	1,4	-1,0	-0,2	1,8	1,2

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.2 Finansieringskilder

Primærnæringsinstituttene får sine driftsinntekter fra følgende hovedkilder: Basisbevilgninger (driftsbevilgninger for Havforskningsinstituttet og NIFES), bidragsinntekter, nasjonale oppdragsinntekter, internasjonale inntekter (både bidrag og oppdrag), samt inntekter til forvaltnings(støtte)-oppgaver.

Tabell 5.2.1 viser instituttene totale inntekter fordelt på de ulike finansieringskildene i 2015.

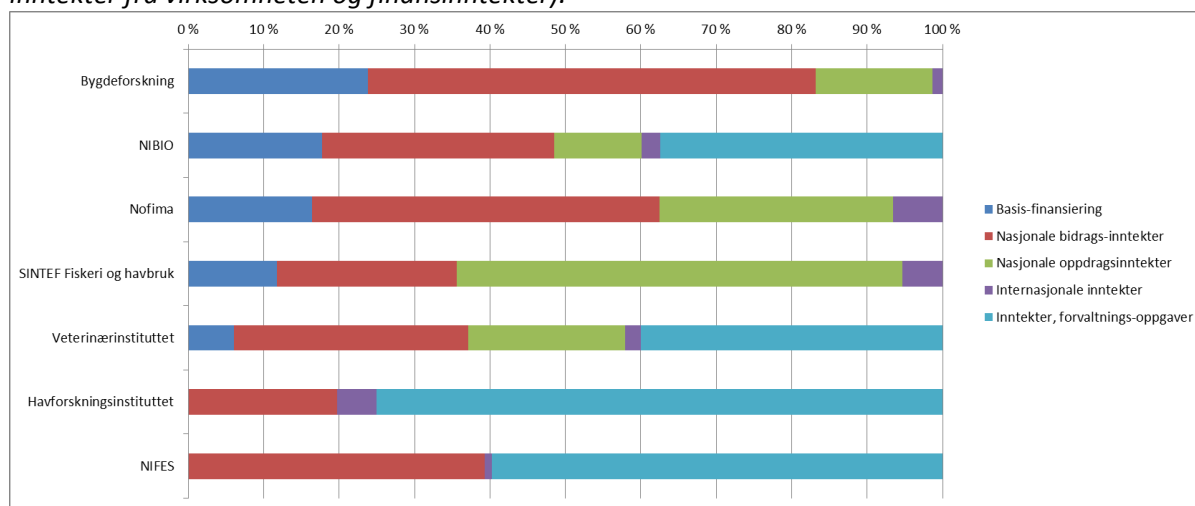
Tabell 5.2.1. Instituttene totale inntekter i 2015 fordelt på finansieringskilder. Mill. kroner.

	Nasjonale bidragsinntekter				Nasjonale oppdragsinntekter				Andre inntekter				Totale inntekter		
	Basisbevilgning	Forskningsrådet	STIM-EU-midler fra Forskningsrådet	Bidragsinntekter utenom Forskningsrådet	Offentlig forvaltning	Næringsliv	Andre	Sum	Internasj. Inntekter	Inntekter til forvaltningsoppg.	Øvrige inntekter fra driften	Finansinntekter			
Bygdeforskning	8,4	21,0			3,2	2,2		5,5	0,5						36,8
NIBIO	121,5	100,1	0,0	109,5	31,5	47,7		79,2	16,9	255,9	19,9	0,2		703,4	
Nofima	88,3	62,8	0,4	185,5	9,5	157,4		166,9	35,6		5,3	1,8		546,6	
SINTEF Fiskeri og havbruk	24,1	48,8	0,1		12,4	108,7		121,1	10,9			3,7		208,8	
Veterinærinstituttet	21,4	25,0		83,5	37,0	36,0		73,0	7,3	140,1	0,9	0,6		351,8	
Innenfor retningslinjene	263,6	257,7	0,5	378,5	93,6	352,1		445,7	71,2	396,0	26,6	7,4		1 847,3	
Havforskningsinstituttet		108,2		104,6					56,3	810,7	16,5	0,7		1 097,0	
NIFES		18,9	0,1	47,2					1,6	100,6	0,7			169,1	
Utenfor retningslinjene		127,1	0,1	151,8					57,9	911,3	17,2	0,7		1 266,1	
Sum alle	263,6	384,8	0,6	530,4	93,6	352,1		445,7	129,1	1 307,4	43,8	8,1		3 113,4	

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Figur 5.2.1 viser inntekter fra ulike finansieringskilder i 2015 i prosent av totale inntekter.

Fig. 5.2.1. Inntekter fra ulike finansieringskilder i prosent av totale inntekter 2015 (eksklusive øvrige inntekter fra virksomheten og finansinntekter).

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.2.1 Basisfinansiering fra Norges forskningsråd

Forskningsinstituttene som er tilordnet Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter, får basisbevilgning fra Norges forskningsråd. Basisbevilgningen består av en fast del og en resultat-

basert del. For primærnæringsinstituttene blir kun 2,5 prosent av den totale bevilgningen fordelt ut fra resultater på indikatorer for kvalitet og relevans, jfr. omtale i kap. 1.2.2.

Tabell 5.2.2 viser basisbevilgningen de enkelte institutter har anvendt i årene 2011-2015, både totalt og som prosentandel av de totale driftsinntektene. Tilsvarende tall er oppgitt for de tre andre instituttgruppene. Havforskningsinstituttet og NIFES får ikke basisbevilgning gjennom Norges forskningsråd, men direkte driftsbevilgninger fra Nærings- og fiskeridepartementet. Disse to instituttene får imidlertid midler til strategiske satsinger kanalisert gjennom Forskningsrådet, men i statistikken er disse midlene kategorisert som prosjektinntekter fra Norges forskningsråd (bidragsinntekter).

Tabell 5.2.2. Basisbevilgning i mill. kroner og som prosent av driftsinntekter. 2011-2015.

	Basisbevilgning (mill. kroner)					Basisbevilgning som % av driftsinntekter				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	8,6	8,6	8,9	8,1	8,4	30	27	30	26	23
NIBIO	142,9	138,2	140,8	129,8	121,5	21	21	20	19	17
Nofima	76,9	77,5	80,7	83,2	88,3	15	16	16	16	16
SINTEF Fiskeri og havbruk	17,8	20,6	21,6	22,5	24,1	11	11	11	11	12
Veterinærinstituttet	20,2	22,7	22,7	21,5	21,4	6	6	6	7	6
Innenfor retningslinjene	266,5	267,6	274,6	265,1	263,6	15	15	16	15	14
<i>Samfunnsvitenskapelige institutter</i>	150	161	168	170	181	12	13	13	12	12
<i>Miljøinstitutter</i>	145	163	167	170	182	13	14	14	13	13
<i>Teknisk-industrielle institutter</i>	267	263	260	320	346	6	6	6	7	7

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Tabell 5.2.3 viser basisbevilgning pr. forskerårsverk for perioden 2011-2015 for primærnæringsinstituttene og gjennomsnittlig for de tre andre instituttgruppene. Det er stor forskjell både mellom de enkelte primærnæringsinstituttene og mellom primærnæringsinstituttene og de andre instituttgruppene.

Tabell 5.2.3. Basisbevilgning per forskerårsverk 2011-2015. Beløp i 1000 kroner.

	Basisbevilgning per forskerårsverk				
	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning	452	462	489	426	433
NIBIO	442	429	422	404	374
Nofima	307	365	386	430	483
SINTEF Fiskeri og havbruk	200	211	218	223	251
Veterinærinstituttet	135	148	146	153	163
Sum institutter under finansieringsordningen	320	333	337	342	349
<i>Samfunnsvitenskapelige institutter</i>	178	200	197	213	222
<i>Miljøinstitutter</i>	210	241	224	230	236
<i>Teknisk-industrielle institutter</i>	145	141	137	171	193

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.2.2 Nasjonale bidragsinntekter (ekskl. basisbevilgning)

Definisjonene av henholdsvis bidragsinntekter og oppdragsinntekter ble endret og presisert med virkning fra nøkkeltallrapporteringen for 2013. Av denne grunn presenteres tall for bidrags- og oppdragsinntekter kun for perioden 2013-2015, jfr. tabellene 5.2.4 - 5.2.7.

Nasjonale bidragsinntekter omfatter inntekter fra nasjonale finansieringskilder til prosjekter/aktiviteter der det ikke foreligger krav om leveranse definert av oppdragsgiver fra instituttet ved

avtale/kontraktsinngåelse. Bidragsforskning vil, til forskjell fra oppdragsforskning, ofte være initiert av forskningsmiljøet som selv formulerer problemstillingene og velger design og metode. Tabell 5.2.4 viser nasjonale bidragsinntekter for perioden 2013-2015 for primærnæringsinstituttene. Havforskningsinstituttet og NIFES har ikke skilt mellom bidrags- og oppdragsinntekter i denne perioden og er derfor ikke tatt med i denne tabellen.

Tabell 5.2.4. Nasjonale bidragsinntekter 2013-2015 (eksklusive basisbevilgning). Mill. kroner og endring i prosent.

	2013	2014	2015	Endring 2013-2015	Prosentvis endring
Bygdeforskning	14,7	17,7	21	6,3	43 %
NIBIO	191,6	178,6	209,6	18	9 %
Nofima	208,2	229,2	248,7	40,5	19 %
SINTEF Fiskeri og havbruk	57,5	48,4	48,9	-8,6	-15 %
Veterinærinstituttet	126,9	102,9	108,5	-18,4	-14 %
Innenfor retningslinjene	598,9	576,8	636,8	37,9	6 %

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.2.3 Nasjonale oppdragsinntekter

Med nasjonale oppdragsinntekter menes i denne sammenheng vederlag (betaling) for leveranse av anvendt forskning som er definert av norsk oppdragsgiver og som har vært utlyst i åpen konkurranse.

Tabell 5.2.5 gir en oversikt over nasjonale oppdragsinntekter som instituttene har rapportert inn for årene 2013-2015. Tabell 5.2.6 viser oppdragsinntektene fordelt på henholdsvis offentlig forvaltning og næringsliv. Havforskningsinstituttet og NIFES har ikke skilt mellom bidrags- og oppdragsinntekter i denne perioden og er derfor ikke tatt med i disse to tabellene. Veterinærinstituttet gjorde endringer i sin klassifisering og innrapportering av offentlige oppdragsinntekter fra 2013 til 2014 (gjelder bl.a. inntekter fra Mattilsynet).

Tabell 5.2.5. Nasjonale oppdragsinntekter. 2013-2015. Mill. kroner og endring i prosent.

	2013	2014	2015	Endring 2013-2015	Prosentvis endring
Bygdeforskning	4,7	3,6	5,5	0,7	15 %
NIBIO	92,6	102,5	79,2	-13,4	-14 %
Nofima	180,5	165,6	166,9	-13,6	-8 %
SINTEF Fiskeri og havbruk	101,5	112,6	121,1	19,7	19 %
Veterinærinstituttet	31,7	54,9	73,0	41,3	130 %
Innenfor retningslinjene	411,0	439,1	445,7	34,7	8 %

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Tabell 5.2.6. Nasjonale oppdragsinntekter etter finansieringskilde. 2013-2015. Mill. kroner.

	Offentlig forvaltning			Næringsliv			Sum		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Bygdeforskning	2,0	2,0	3,2	2,8	0,0	2,2	4,7	3,6	5,5
NIBIO	40,1	38,3	31,5	52,5	64,2	47,7	92,6	102,5	79,2
Nofima	4,9	7,9	9,5	175,7	157,7	157,4	180,5	165,6	166,9
SINTEF Fiskeri og havbruk	14,0	13,2	12,4	87,5	99,4	108,7	101,5	112,6	121,1
Veterinærinstituttet	0,0	41,0	37,0	31,7	13,9	36,0	31,7	54,9	73,0
Innenfor retningslinjene	60,9	102,4	93,6	349,1	336,5	352,1	411,0	439,1	445,7

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.2.4 Internasjonale inntekter

Instituttene internasjonale inntekter omfatter inntekter fra EU-institusjoner, fra utenlandsk næringsliv og fra øvrige internasjonale institusjoner og organisasjoner (bl.a. Nordisk ministerråd). De internasjonale inntektene er ikke inndelt i bidrags- og oppdragsinntekter. Tabell 5.2.7 viser internasjonale inntekter for perioden 2013-2015 for primærnæringsinstituttene.

Tabell 5.2.7. Internasjonale inntekter, 2013-2015. Mill. kroner.

	EU-institusjoner			Næringsliv			Øvrige institusjoner og organisasjoner			Totalt		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Bygdeforskning	0,9	0,7	0,5							0,9	0,7	0,5
NIBIO	8,4	17,8	9,9	3,6	0,9	0,9	7,5	7,4	6,1	19,5	26,1	16,9
Nofima	16,0	28,2	21,2	12,4	12,8	13,8	0,3	0,3	0,6	28,7	41,2	35,6
SINTEF Fiskeri og havbruk	2,7	2,2	0,1	3,7	6,1	5,9	1,6	4,9	4,9	8,0	13,1	10,9
Veterinærinstituttet	20,2	2,9	6,6	3,6	2,4	0,7				23,9	5,3	7,3
Innenfor retningslinjene	48,2	51,8	38,3	23,3	22,2	21,4	9,4	12,5	11,5	81,0	86,5	71,2
Havforskningsinstituttet	18,3	10,6	8,0	5,7	7,1	4,7	28,6	29,2	43,5	52,6	46,9	56,3
NIFES	2,6	0,5	1,1	0,2	0,1	0,1	2,2	0,5	0,4	5,0	1,1	1,6
Utenfor retningslinjene	20,9	11,2	9,1	5,9	7,2	4,8	30,8	29,7	43,9	57,6	48,0	57,9
Sum alle	69,1	62,9	47,5	29,3	29,4	26,2	40,1	42,2	55,4	138,5	134,5	129,1

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Som det framgår av tabellen så har primærnæringsinstituttene relativt beskjedne internasjonale inntekter. Samlet sett er nivået for de internasjonale inntektene svakt synkende. De "blå" instituttene viser en økning i perioden, mens de "grønne" instituttene har en like klar nedgang. Knappe 60 prosent av de internasjonale inntektene til instituttene innenfor retningslinjene, skriver seg fra EUs rammeprogrammer. For de to instituttene utenfor retningslinjene betyr EU-inntektene mindre.

5.2.5 Inntekter til forvaltningsoppgaver

Fire av primærnæringsinstituttene; NIBIO, Veterinærinstituttet, Havforskningsinstituttet og NIFES, klassifiseres som forvaltningsrettede institutter. Disse får alle til dels store bevilgninger stilt til disposisjon direkte fra henholdsvis Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet for å utføre forvaltnings(støtte)- og driftsoppgaver. For Havforskningsinstituttet og NIFES kan driftsbevilgningene over statsbudsjettet sees på som en slags basisbevilgning. Men driftsbevilgningene kan ikke benyttes på samme frie måte som basisbevilgningene. Tabell 5.2.8 viser inntekter til forvaltningsoppgaver i perioden 2011-2015 for primærnæringsinstituttene.

Tabell 5.2.8. Inntekter til forvaltningsoppgaver, 2011-2015. Mill. kroner.

	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeforskning					
NIBIO	236,1	214,4	227,8	218,2	255,9
Nofima					
SINTEF Fiskeri og havbruk					
Veterinærinstituttet	129,4	132,7	133,3	137,6	140,1
Innenfor retningslinjene	365,4	347,1	361,1	355,8	396,0
Havforskningsinstituttet	463,6	499,4	565,5	593,9	810,7
NIFES	61,0	63,0	62,5	89,6	100,6
Utenfor retningslinjene	524,6	562,4	628,0	683,5	911,3
Sum alle	890,0	909,5	989,1	1 039,3	1 307,3

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.2.6 Næringsfondene

Alle primærnæringsinstituttene har de siste årene fått forskningsmidler fra næringsfondene; det vil si Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfond (FHF), Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) samt Forskningsmidler over Jordbruksavtalen (JA). Midlene fra disse finansieringskildene betraktes som offentlige midler som disponeres av et styre oppnevnt av staten.

Tabell 5.2.9 viser inntektene fra disse næringsfondene i årene 2014 og 2015, slik instituttene selv har rapportert dem inn.

Som tabellen viser har Nofima i 2014 og 2015 fått til sammen nesten 300 mill. kroner i tildelinger fra disse næringsfondene.

Tabell 5.2.9. Inntekter fra næringsfond i 2014 og 2015. Beløp i 1000 kroner.

	2014						2015						Sum 2014 og 2015
	Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfond (FHF)		Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL)		Forskningsmidler over Jordbruksavtalen (JA)		Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfond (FHF)		Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL)		Forskningsmidler over Jordbruksavtalen (JA)		
	Bidrag	Oppdrag	Bidrag	Oppdrag	Bidrag	Oppdrag	Bidrag	Oppdrag	Bidrag	Oppdrag	Bidrag	Oppdrag	
Bygdeforskning		78				968			609		448		2 103
NIBIO			1 189		1 221								2 410
Nofima	67 074	43 900	67 074		11 609		28 346	76 453		5 380			299 836
SINTEF Fiskeri og havbruk		15 655					9 908						25 563
Veterinærinstituttet	15 749						11 547						27 296
Innenfor retningslinjene	82 823	59 633	68 263	0	12 830	968	11 547	38 254	77 062	0	5 828	0	357 208
Havforskningsinstituttet	9 896						7 516						17 412
NIFES	17 165						13 095						30 260
Utenfor retningslinjene	27 061	0	0	0	0	0	20 611	0	0	0	0	0	47 672
Sum alle	109 884	59 633	68 263	0	12 830	968	32 158	38 254	77 062	0	5 828	0	404 880

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

5.3 Prosjektportefølje

Nøkkeltallene gir også opplysninger over instituttene sine prosjektportefølje, både antall prosjekter og kontraktssum for ulike størrelseskategorier. Tendensen de siste årene har vært at antall prosjekter reduseres, samt at prosjektene blir større.

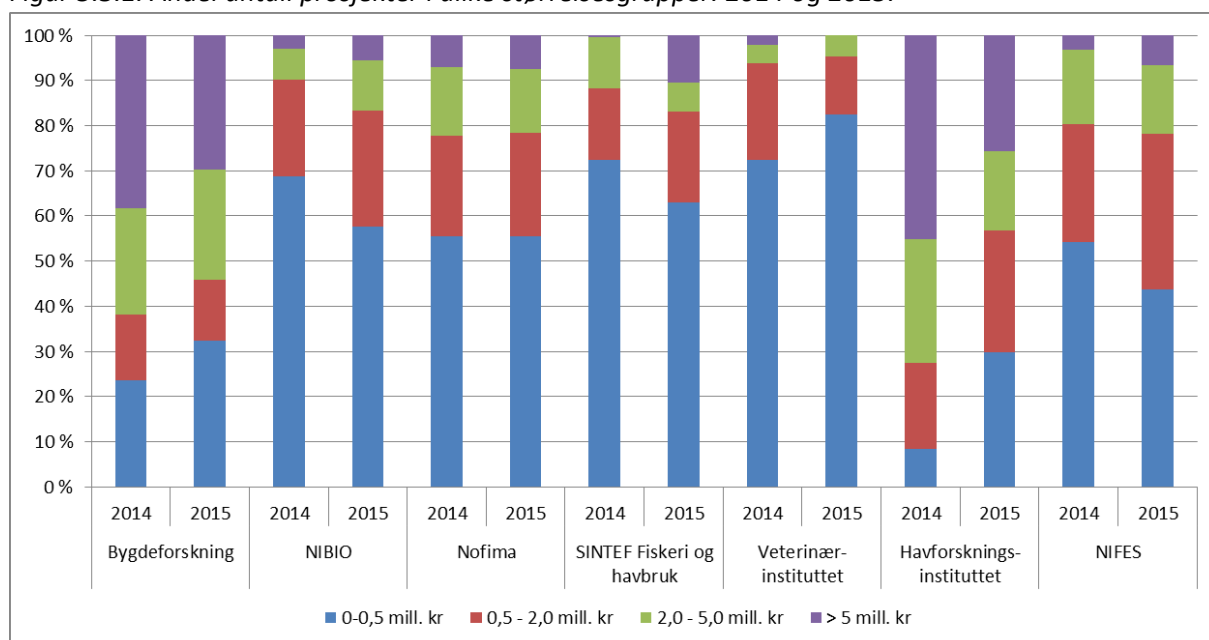
Tabell 5.3.1 viser fordelingen av instituttens prosjektportefølje i 2015 etter størrelse på prosjektene. Figur 5.3.1 illustrerer andelen av antall prosjekter i de ulike størrelsesgruppene i 2014 og 2015.

Tabell 5.3.1. Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2015, fordelt etter prosjektstørrelse. Antall prosjekter og mill. kroner.

	Prosjektstørrelse								Totalt	
	0 - 0,5 mill. kr		0,5 - 2,0 mill. kr		2,0 - 5,0 mill. kr		> 5 mill. kr			
	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr
Bygdeforskning	12	1,9	5	1,3	9	2,5	11	21,2	37	26,8
NIBIO	986	160,4	440	162,5	191	166,3	96	186,3	1 713	675,5
Nofima	329	34,1	135	68,6	84	74,0	44	88,6	592	265,3
SINTEF Fiskeri og havbruk	338	48,1	108	39,2	35	75,3	56	42,5	537	205,0
Veterinærinstituttet	410	21,9	64	65,9	23	124,3			497	212,0
Sum institutter under finansieringsordningen	2 075	266,5	752	337,3	342	442,3	207	338,6	3 376	1 384,8
Havforskningsinstituttet	236	8,5	215	32,6	139	67,0	204	792,5	794	900,6
NIFES	46	9,3	36	38,4	16	50,0	7	55,3	105	153,0
Sum institutter utenfor finansieringsordningen	282	17,8	251	71,0	155	117,0	211	847,8	899	1 053,5
SUM	2 357	284,2	1 003	408,4	497	559,3	418	1 186,4	4 275	2 438,3

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Figur 5.3.1. Andel antall prosjekter i ulike størrelsesgrupper. 2014 og 2015.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

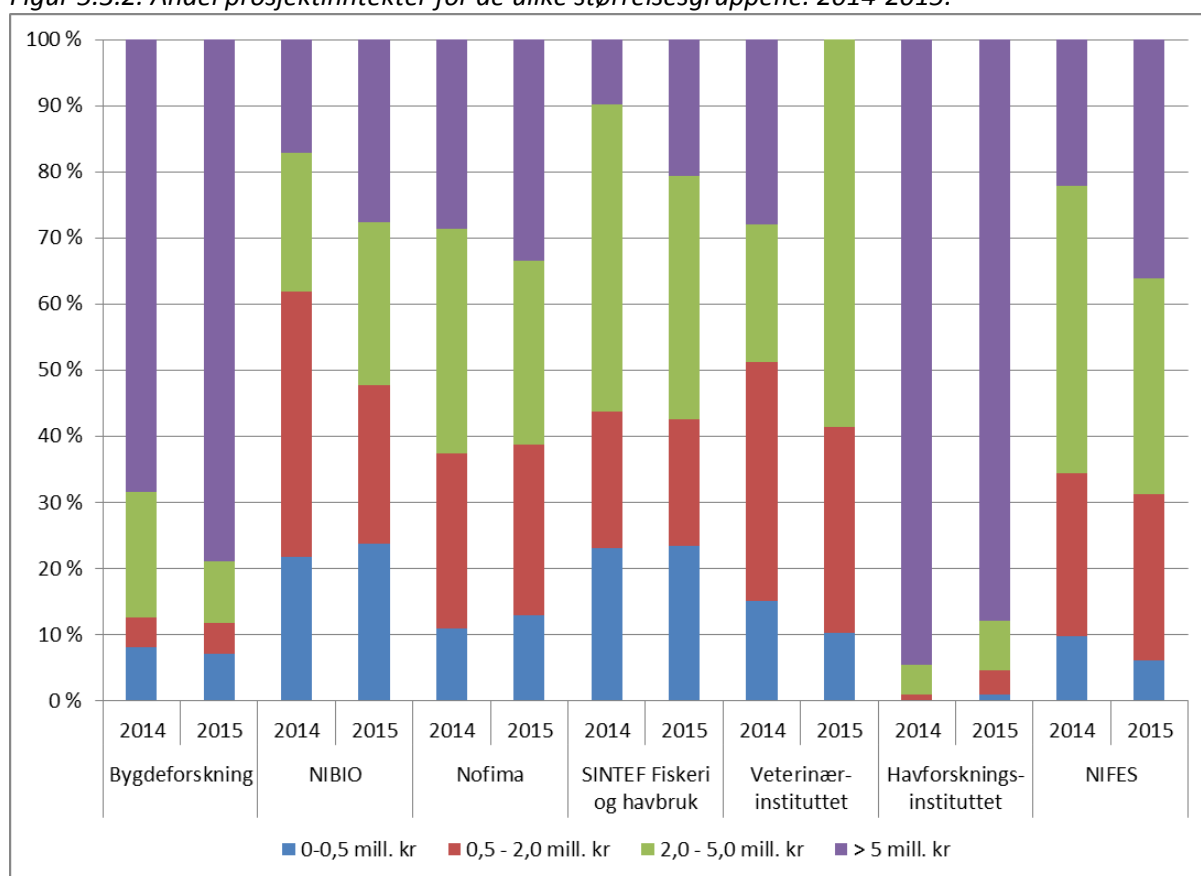
Tabell 5.3.2 viser prosjektinntektene fordelt etter størrelsen på prosjektene i årene 2014-2015. Figur 5.3.2 viser andel inntekter av totale inntekter fordelt etter størrelsen på prosjektene i 2014 og 2015.

Tabell 5.3.2. Prosjektinntekter fordelt etter størrelse. Mill. kroner. 2014-2015.

	0-0,5 mill. kr		0,5 - 2,0 mill. kr		2,0 - 5,0 mill. kr		> 5 mill. kr	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Bygdeforskning	1,7	1,9	0,9	1,3	3,9	2,5	14,0	21,2
NIBIO	121,4	160,4	223,3	162,5	116,7	166,3	95,7	186,3
Nofima	28,1	34,1	67,5	68,6	87,0	74,0	73,3	88,6
SINTEF Fiskeri og havbruk	45,4	48,1	40,6	39,2	91,3	75,3	19,4	42,5
Veterinærinstituttet	31	21,9	74,4	65,9	42,7	124,3	57,5	
Sum institutter under finansieringsordningen	227,6	266,5	406,7	337,3	341,5	442,3	259,9	338,6
Havforskningsinstituttet	0,2	8,5	8,0	32,6	41,3	67,0	848,1	792,5
NIFES	13,6	9,3	34,6	38,4	61,0	50,0	31,2	55,3
Sum institutter utenfor finansieringsordningen	13,8	17,8	42,6	71,0	102,3	117,0	879,3	847,8
SUM	241,4	284,2	449,3	408,4	443,8	559,3	1 139,2	1 186,4

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

Figur 5.3.2. Andel prosjektinntekter for de ulike størrelsesgruppene. 2014-2015.

Kilde: NIFU, nøkkeltall for forskningsinstitutter

6 Forskningsrådets aktiviteter og programmer

I tillegg til at primærnæringsinstituttene tildeles basisbevilgning eller midler til strategiske satsinger gjennom Forskningsrådet, er alle instituttene aktive søkere til Forskningsrådet og tildeles midler etter konkurranse innenfor en rekke ulike programmer og aktiviteter.

6.1 Søknadsstatistikk

Tabell 6.1.1 viser antall søknader fra instituttene til Forskningsrådet i perioden 2011-2015 og hvor stor andel av søknadene som er tildelt støtte. Tabellen viser også innvilgelsesprosenten sammenliknet med de andre instituttgruppene. Det må her tas forbehold om at dataene som ligger til grunn for søknadsstatistikken er registrert/organisert på en slik måte at det er noe overlapp mellom de tre andre instituttgruppene (noen institutter i disse gruppene har aktivitet på mer enn én arena). Tallene for primærnæringsinstituttene er ikke berørt av denne problematikken.

Tabell 6.1.1 Søknader totalt til Forskningsrådet, innvilgede søknader og innvilgelsesprosent for primærnæringsinstituttene i perioden 2011-2015.

	Søknader totalt		Innvilgede søknader		Innvilgelsesprosent	
	Antall	Beløp (mill. kroner)	Antall	Beløp (mill. kroner)	Av søknader	Av beløp
Bygdeforskning	45	412,1	9	89,1	20 %	22 %
NIBIO	301	2 426,0	84	496,5	28 %	20 %
Nofima	147	1 696,0	56	573,6	38 %	34 %
SINTEF Fiskeri og havbruk	88	927,0	31	210,4	35 %	23 %
Veterinærinstituttet	96	602,6	38	138,6	40 %	23 %
Innenfor retningslinjene	677	6 063,8	218	1 508,1	32 %	25 %
Havforskningsinstituttet	286	2 463,0	61	435,4	21 %	18 %
NIFES	48	422,7	19	100,9	40 %	24 %
Utenfor retningslinjene	334	2 885,8	80	536,2	24 %	19 %
Sum alle	1 011	8 949,6	298	2 044,3	29 %	23 %
<i>Miljøinstitutter</i>	965	6 037,1	278	1 136,3	29 %	19 %
<i>Samfunnsvitenskapelige institutter</i>	1 440	10 948,0	401	2 081,7	28 %	19 %
<i>Teknisk-industrielle institutter</i>	1 493	15 120,6	520	4 190,2	35 %	28 %

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

6.2 Sentrale programmer og aktiviteter

Forskningsrådets programmer og aktiviteter inndeles i ulike hovedaktiviteter. De mest sentrale programmer og aktiviteter for primærnæringsinstituttene er:

Brukerstyrte innovasjonsprogrammer

Disse programmene skal styrke forskning for innovasjon i norsk næringsliv gjennom aktiv deltakelse fra bedrifter/næringsliv.

- Programmet *BIONÆR* (Bærekraftig verdiskaping i mat- og biobaserte næringer) har som hovedmål å utløse forskning og innovasjon for verdiskaping i norske biobaserte næringer.
- Programmet *MAROFF* (Maritim virksomhet og offshore operasjoner) støtter forskning og kunnskapsutvikling som skal bidra til innovasjon og miljøvennlig verdiskaping i de maritime næringer i Norge.

Handlingsrettede programmer

Disse programmene er primært innrettet for offentlig sektor og bransje- og interesseorganisasjoner.

- Programmet *MARINFORSK* (Marine ressurser og miljø) skal øke kunnskapen om marine økosystemer og konsekvensene av menneskelige påvirkninger, og bidra til gode og effektive forvaltningsprosesser.

- Programmet *MILJØFORSK* (Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling) er et bredt, tverrfaglig forskningsprogram som skal gi økt kunnskap om sentrale miljøutfordringer, og gi forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig et bedre grunnlag for å treffe beslutninger for en grønn omstilling.

Store programmer

Dette er programmer som skal realisere sentrale forskningspolitiske prioriteringer og gjennom strategisk bruk av ulike finansieringsformer koble grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon.

- Programmet *BIOTEK2021* (Bioteknologi for verdiskaping) er Norges store satsing på bioteknologi for perioden 2012–2021. Programmet er oppfølgeren til Funksjonell genomforskning (FUGE), den største satsing på bioteknologi noen sinne, som ble avsluttet i 2011.
- Programmet *ENERGIX* (Stort program energi) støtter forskning på fornybar energi, effektiv energibruk, energisystem og energipolitikk. Det er et viktig virkemiddel i implementeringen av den nasjonale FoU-strategien Energi21 og andre energipolitiske mål.
- Programmet *HAVBRUK* (Stort program for havbruksforskning) skal levere kunnskap og løsninger for sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig vekst i norsk havbruk.
- Programmet *KLIMAFORSK* (Stort program for klima). Samfunnet må omstilles for å møte klimaendringene. Vi trenger mer kunnskap for å tilpasse oss og motvirke endringer. Kunnskap om klimasystemet er fundamentet for effektforskningen som igjen er basis for tilpasningsforskning. KLIMAFORSK skal bidra til at samfunnet får og tar denne kunnskapen i bruk.

Senterordninger

Forskningsmiljøer – og i en del tilfeller også næringslivet – kan gå sammen om søknad for å oppnå senterstatus og sikre langsiktig finansiering i åtte til ti år. Dette er Forskningsrådets elitesatsinger.

- Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) styrker innovasjon gjennom satsing på langsiktig forskning i et nært samarbeid mellom FoU-aktive bedrifter og fremstående forskningsmiljøer. SFI utvikler kompetanse på høyt internasjonalt nivå på områder som er viktig for innovasjon og verdiskaping.

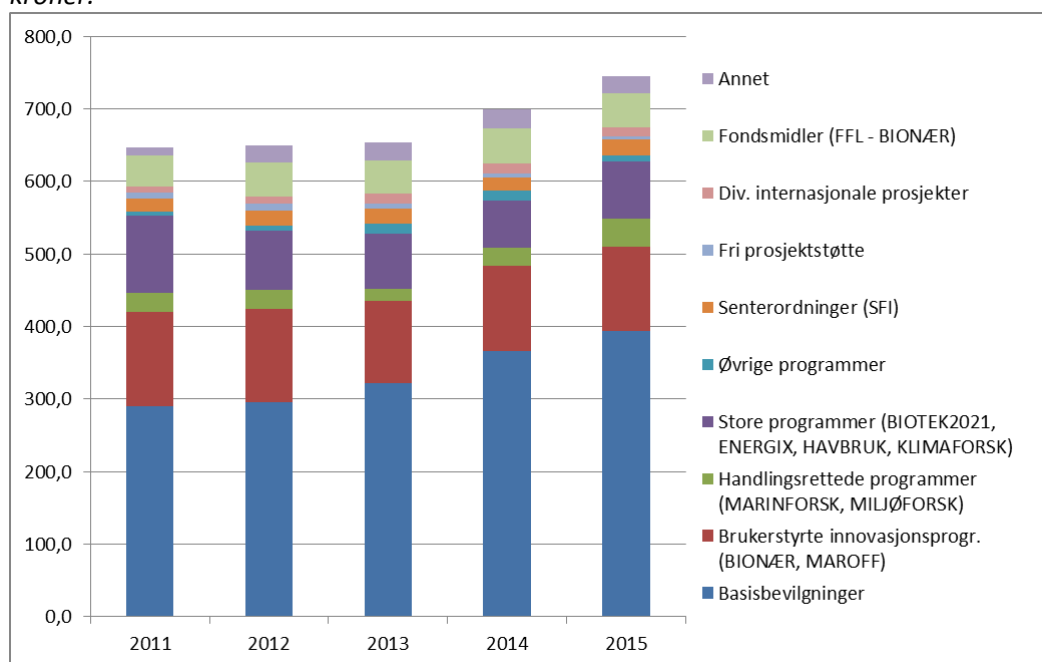
Fri prosjektstøtte

FRIPRO er en åpen konkurransearena som favner alle fag. Vitenskapelig kvalitet er det avgjørende kriteriet for bevilgning. FRIPRO støtter den frie forskningen, som sikrer nasjonal kunnskapsberedskap i møtet med fremtidens utfordringer for næringsliv og samfunn.

6.2.1 Primærnæringsinstituttene som gruppe

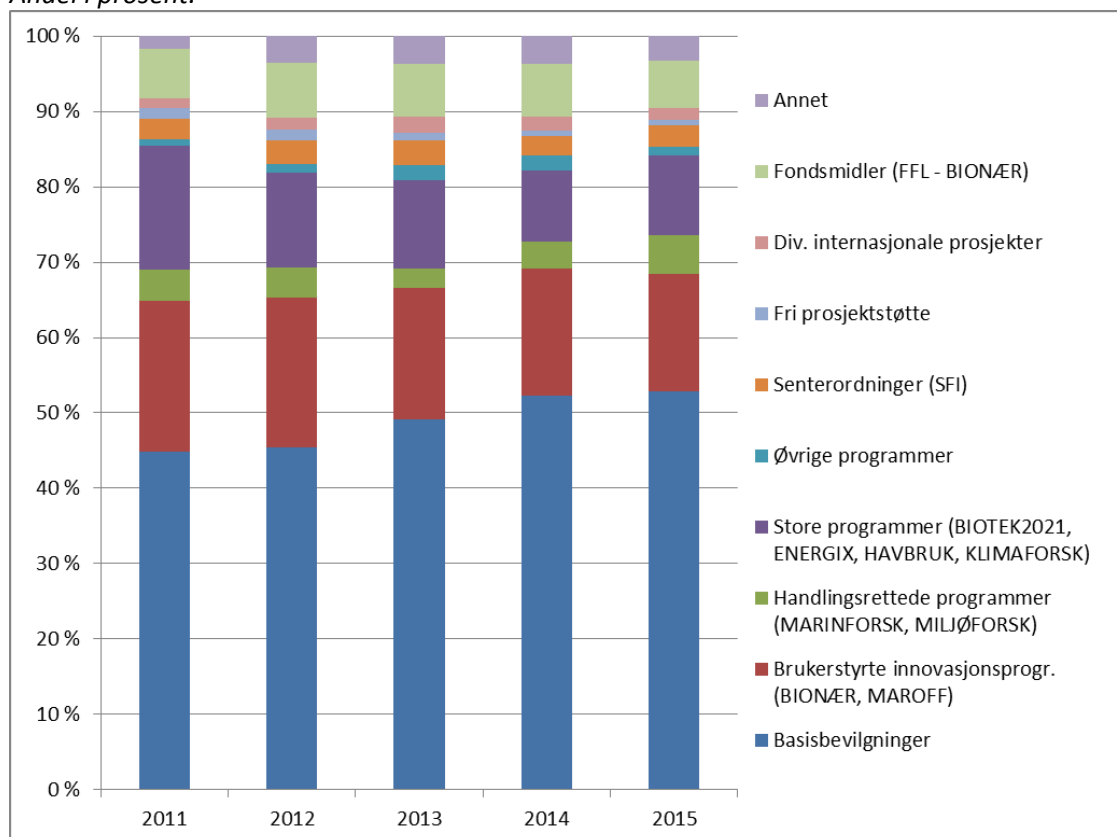
Figurene 6.2.1 og 6.2.2 viser de faktiske tildelinger fra Forskningsrådet (inkl. basisbevilgningen) til de sju primærnæringsinstituttene i årene 2011 - 2015. Dette omfatter tildelinger der instituttet er kontraktspart med Forskningsrådet. Bevilgningstall vil kunne avvike noe fra det som ble brukt og regnskapsført hos mottaker samme år.

Figur 6.2.1. Tildelinger fra Forskningsrådet til de sju primærnæringsinstituttene. 2011-2015. Mill. kroner.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

Figur 6.2.2. Tildelinger fra Forskningsrådet til de sju primærnæringsinstituttene. 2011-2015. Andel i prosent.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

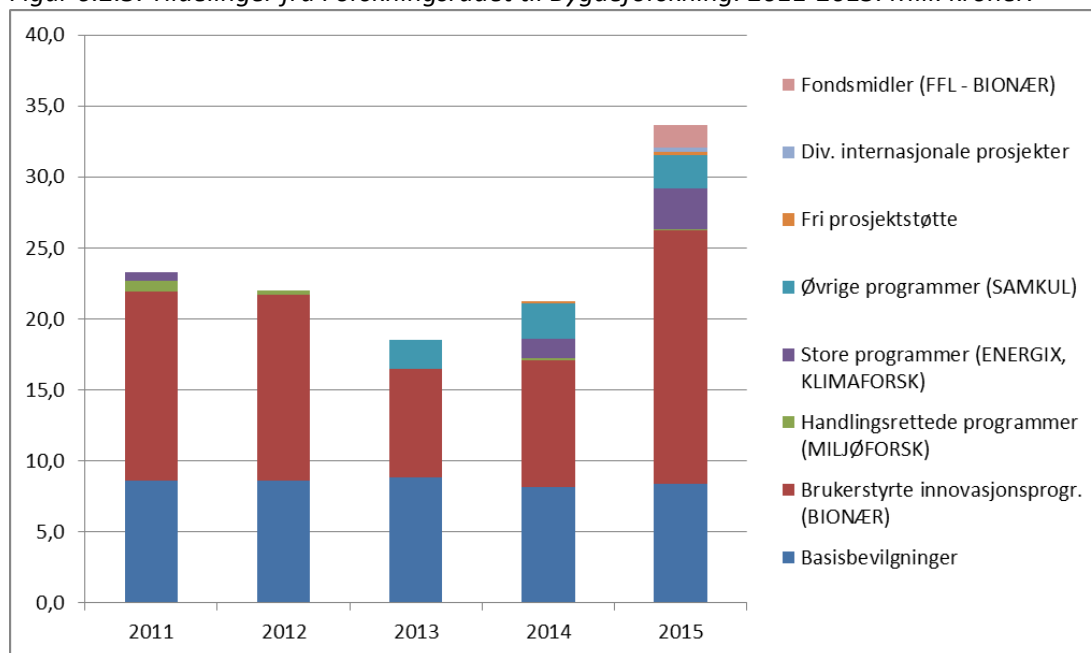

6.2.2 De enkelte instituttene

Figurene 6.2.3 til 6.2.16 viser finansieringen fra Forskningsrådet (inkl. basisbevilgning og midler til strategiske satsinger) til hvert av de sju primærnæringsinstituttene i årene 2011 - 2015.

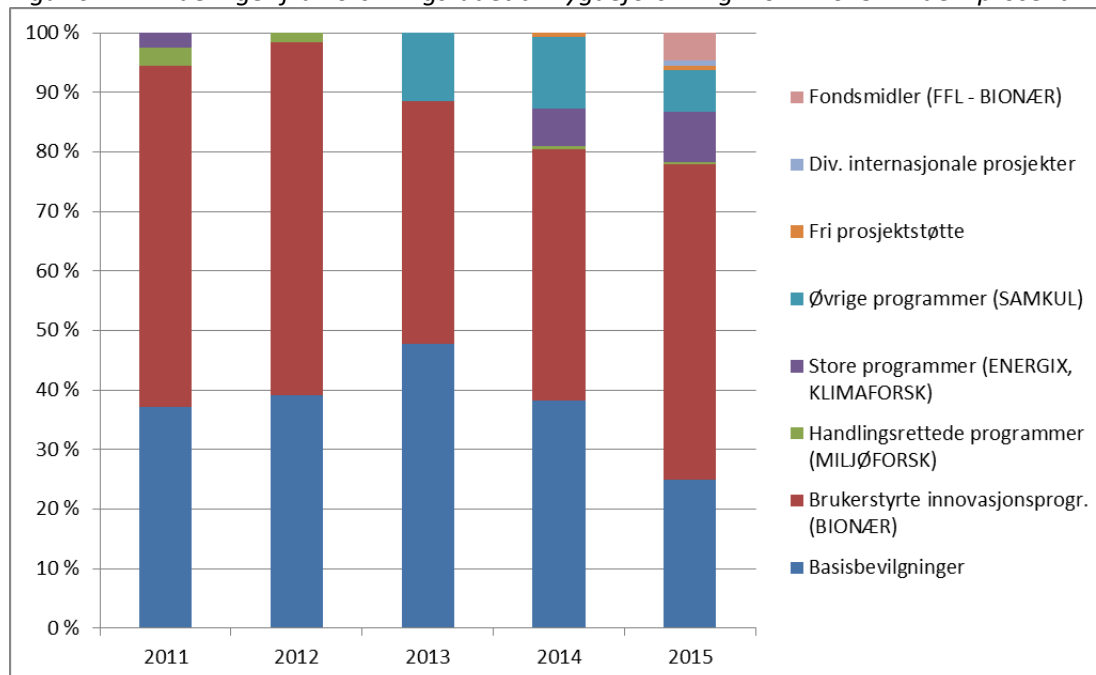
Bygdeforskning

Figur 6.2.3. Tildelinger fra Forskningsrådet til Bygdeforskning. 2011-2015. Mill. kroner.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

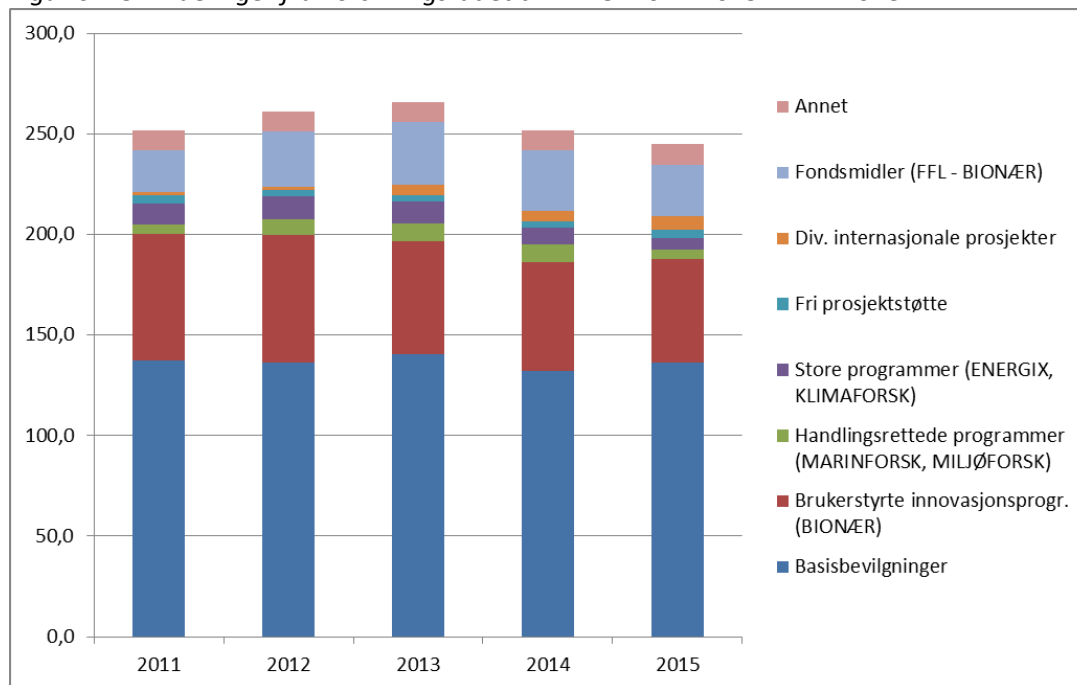
Figur 6.2.4. Tildelinger fra Forskningsrådet til Bygdeforskning. 2011-2015. Andel i prosent.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

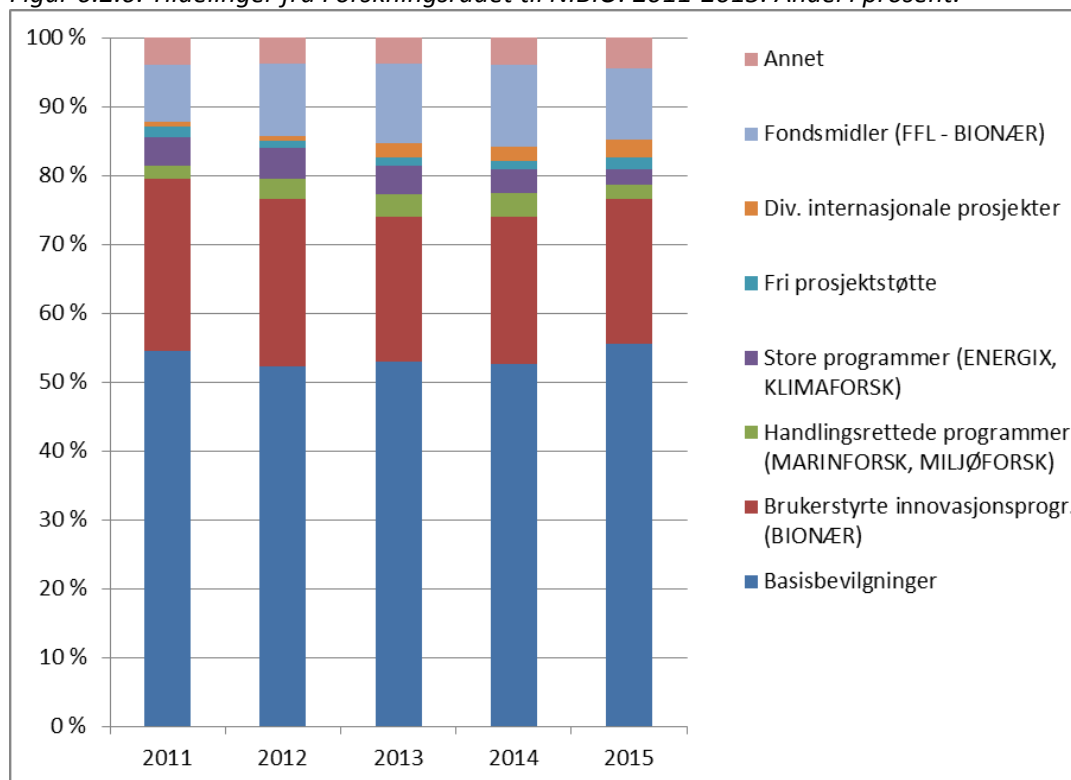
NIBIO

Figur 6.2.5. Tildelinger fra Forskningsrådet til NIBIO. 2011-2015. Mill. kroner.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

Figur 6.2.6. Tildelinger fra Forskningsrådet til NIBIO. 2011-2015. Andel i prosent.

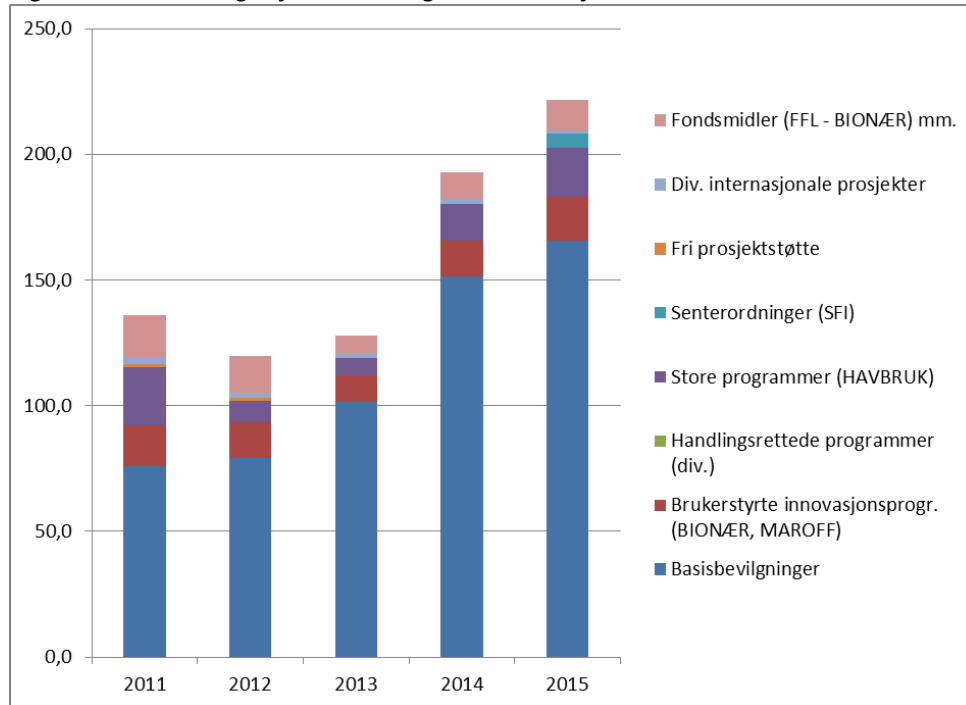

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

Nofima

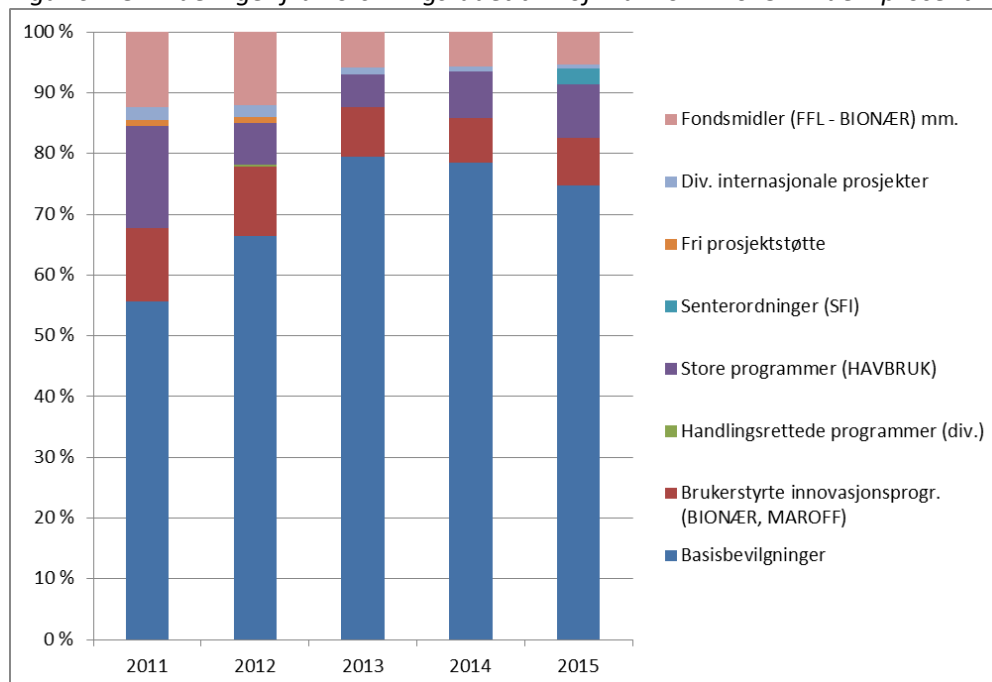
Fra og med 3. tertial 2013 har også basisbevilgningen til Nofima fra Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) vært kanalisert gjennom Forskningsrådet. Tallene er derfor ikke sammenliknbare gjennom hele femårsperioden.

Figur 6.2.7. Tildelinger fra Forskningsrådet til Nofima. 2011-2015. Mill. kroner.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

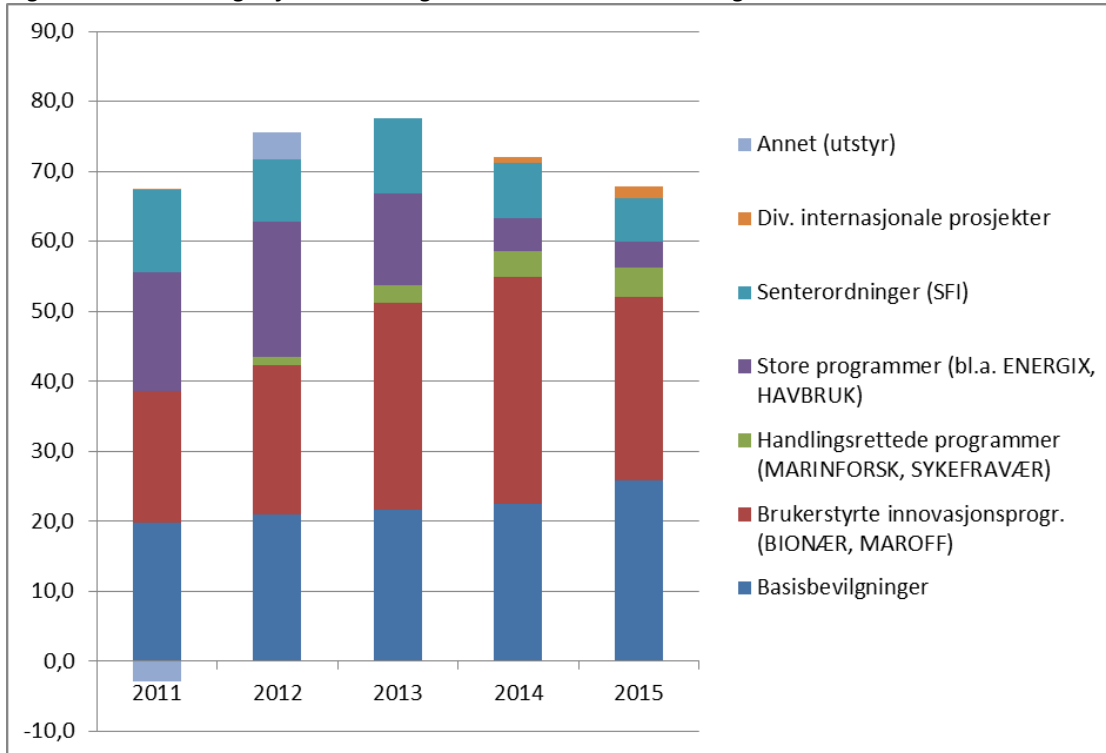
Figur 6.2.8. Tildelinger fra Forskningsrådet til Nofima. 2011-2015. Andel i prosent.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

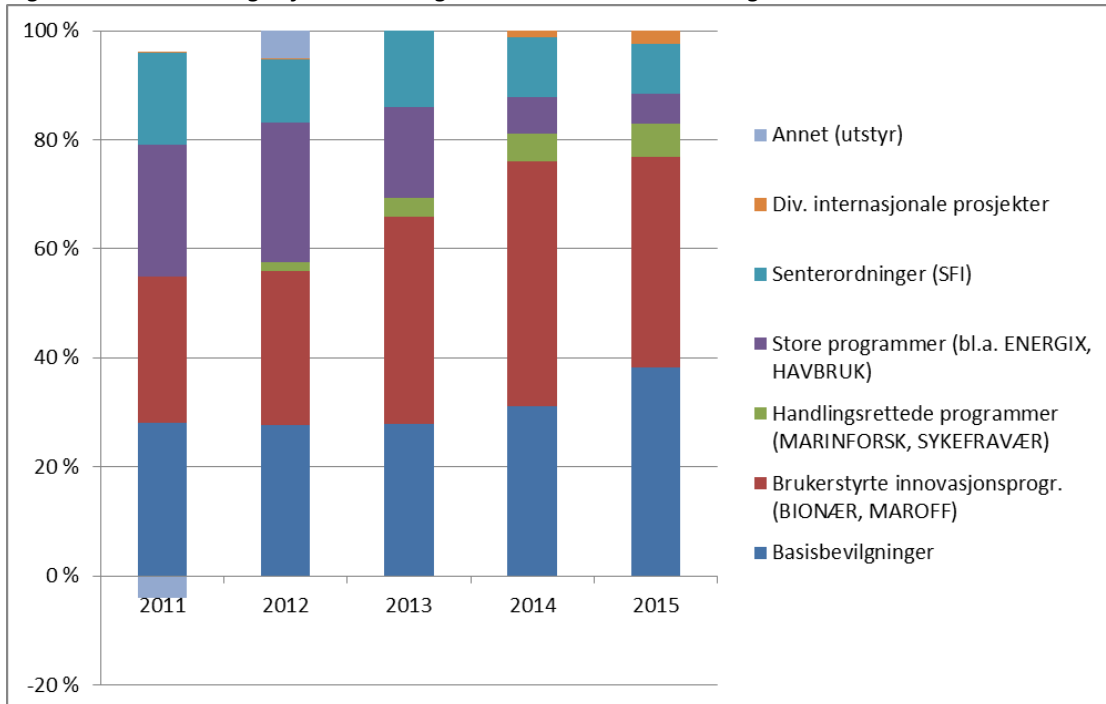
SINTEF Fiskeri og havbruk

Figur 6.2.9. Tildelinger fra Forskningsrådet til SINTEF Fiskeri og havbruk. 2011-2015. Mill. kroner.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

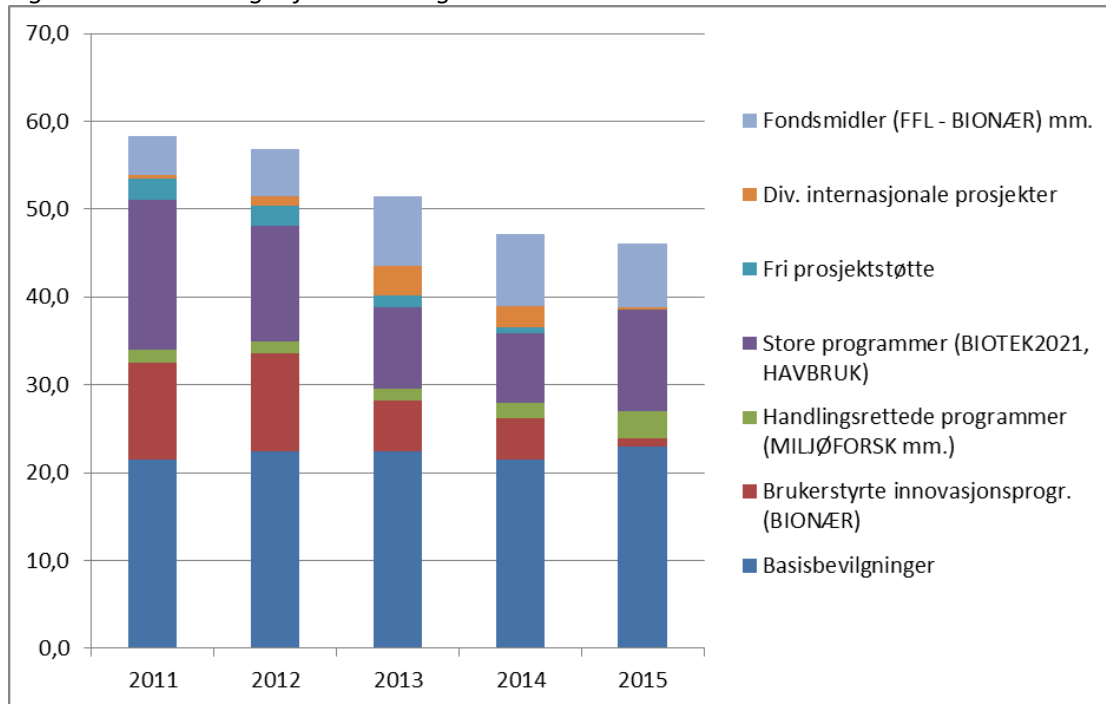
Figur 6.2.10. Tildelinger fra Forskningsrådet til SINTEF Fiskeri og havbruk. 2011-2015. Andel i prosent.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

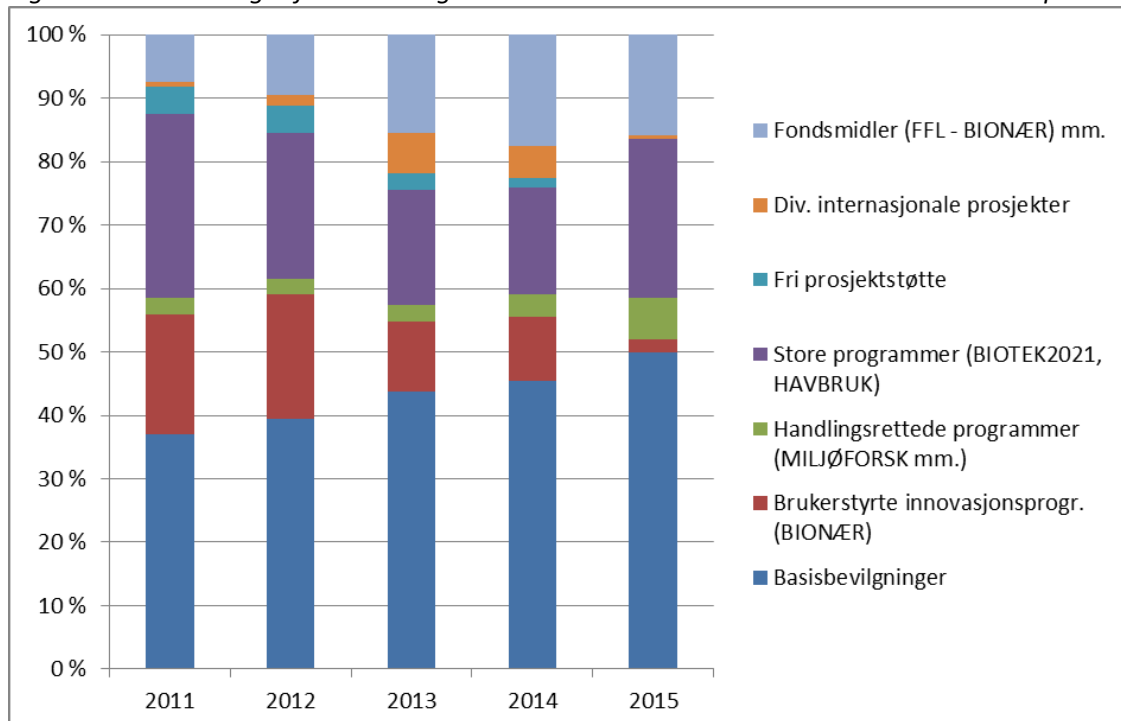
Veterinærinstituttet

Figur 6.2.11. Tildelinger fra Forskningsrådet til Veterinærinstituttet. 2011-2015. Mill. kroner.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

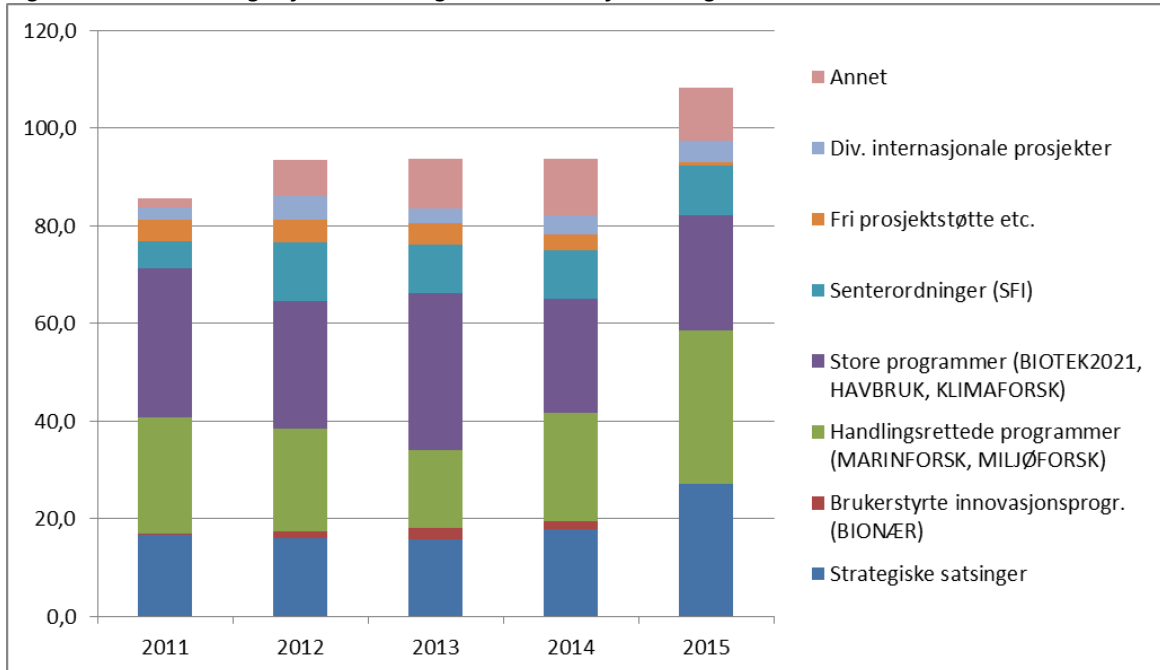
Figur 6.2.12. Tildelinger fra Forskningsrådet til Veterinærinstituttet. 2011-2015. Andel i prosent.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

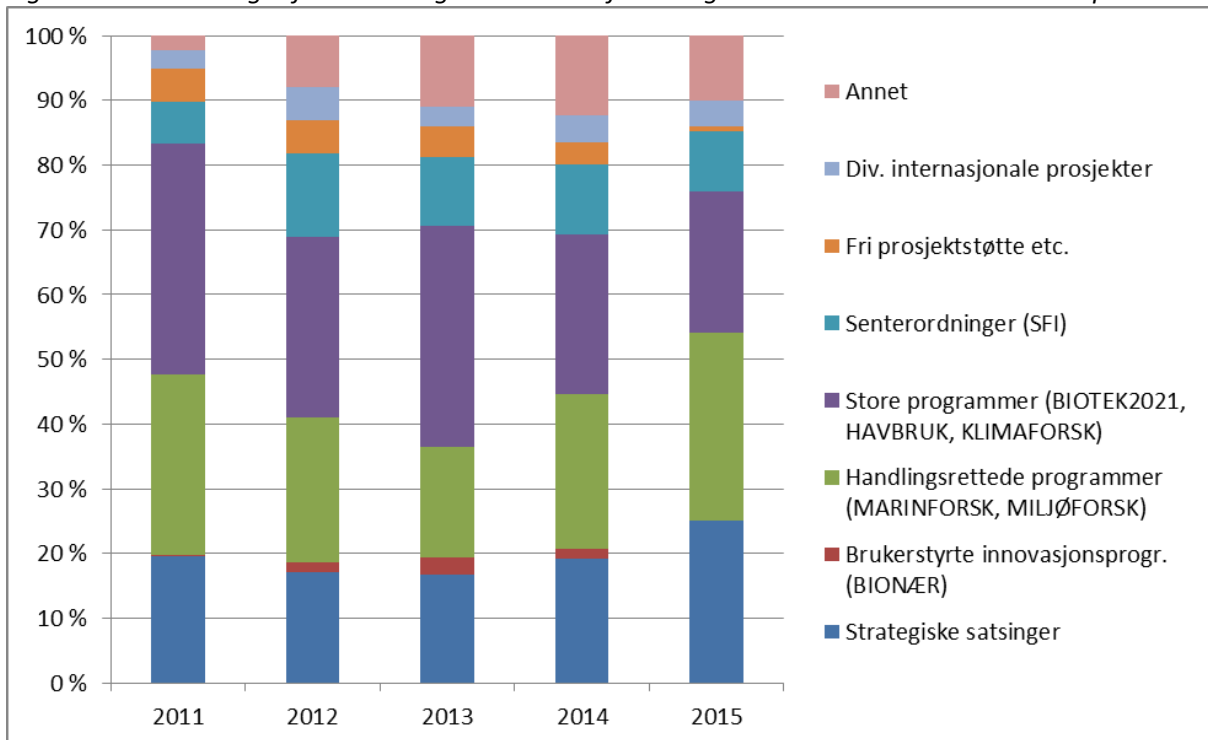
Havforskningsinstituttet

Figur 6.2.13. Tildelinger fra Forskningsrådet til Havforskningsinstituttet. 2011-2015. Mill. kroner.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

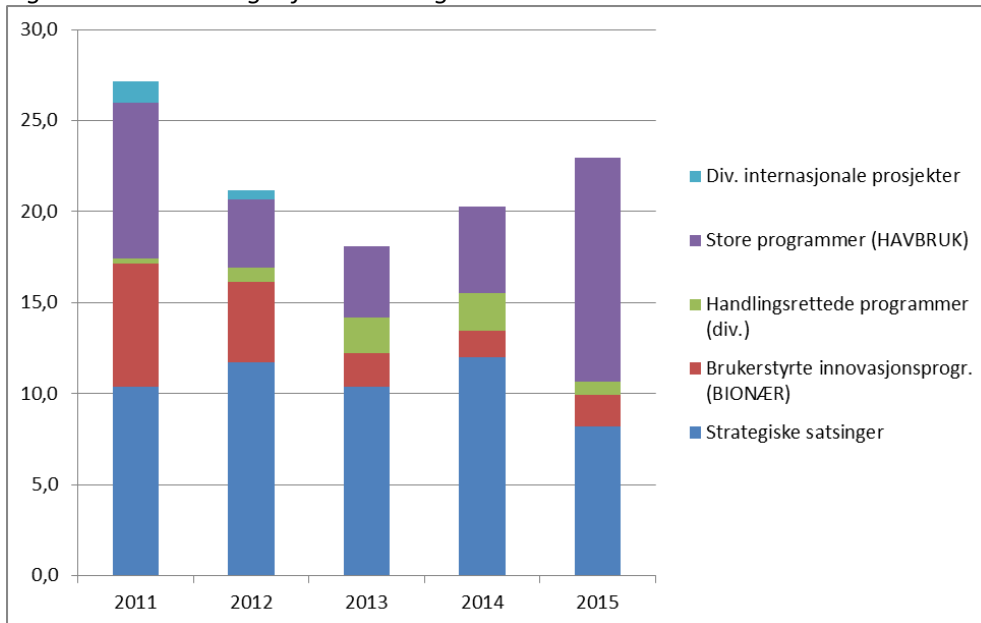
Figur 6.2.14. Tildelinger fra Forskningsrådet til Havforskningsinstituttet. 2011-2015. Andel i prosent.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

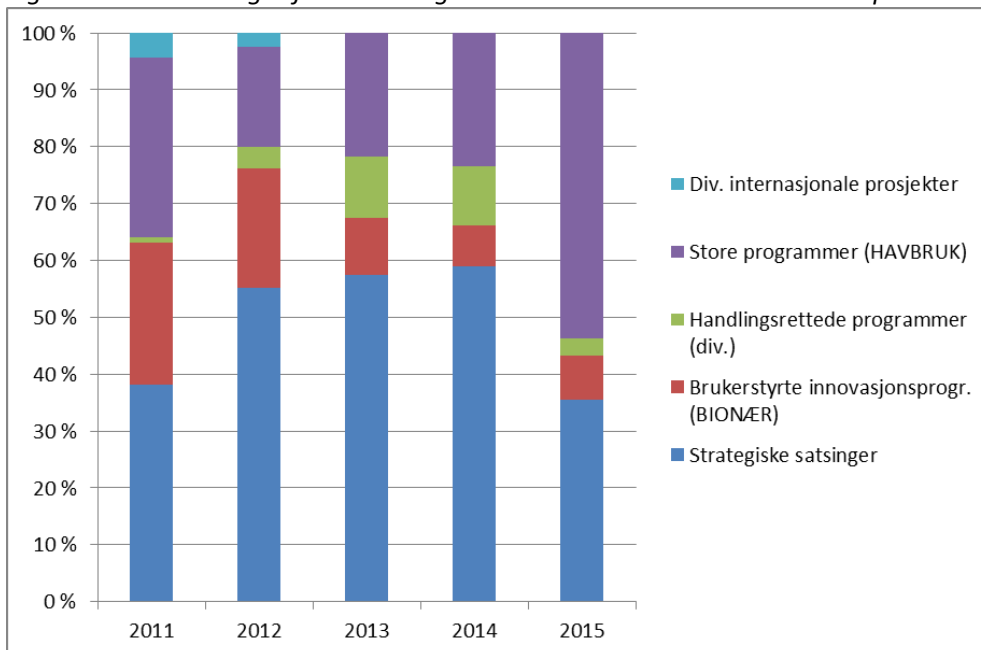
NIFES

Figur 6.2.15. Tildelinger fra Forskningsrådet til NIFES. 2011-2015. Mill. kroner.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

Figur 6.2.16. Tildelinger fra Forskningsrådet til NIFES. 2011-2015. Andel i prosent.

Kilde: Norges forskningsråd, datavarehuset

7 EUs rammeprogrammer

EUs rammeprogram og randsoneaktiviteter utgjør en stadig viktigere finansieringskilde for norske forskningsmiljøer. Om lag tredjeparten av instituttene totale internasjonale inntekter kommer fra EU.

7.1 EUs 7. rammeprogram

EUs 7. rammeprogram for forskning var EUs hovedvirkemiddel for å finansiere forskning i perioden 2007-2013. Instituttsektoren var samlet sett mest aktiv av de norske FoU-miljøene, med 35 prosent av deltagelsen og 39 prosent av innvilget støtte til norske aktører i 7. rammeprogram. Den norske returandelen i 7. rammeprogram var på 1,67 prosent.

De følgende tabeller og figurer viser norske forskningsinstitutters deltakelse i EUs 7. rammeprogram (FP7). Tabellene inneholder både antall prosjekter institusjonen har deltatt i (antallet deltakelser) og antall prosjekter institusjonen har hatt koordinatoransvar for (antallet koordinatører).

Tabell 7.1.1. viser den norske deltakelsen i FP7-prosjekter fordelt på sektorer. Instituttsektoren ligger på topp av tabellen over deltakelse i FP7 med 769 deltakelser, og kommer også ut på topp over innvilget støttebeløp med 296,29 millioner Euro (midtre kolonne). Målt i koordinatoransvar (tredje kolonne) er det imidlertid UoH-sektoren som kommer best ut med 150 koordinatører, mot 121 fra instituttsektoren.

Tabell 7.1.1. Deltakelse i prosjekter i FP7 per sektor

	Ant deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant koordinatører
UoH-sektoren	548	255.49	150
Institutter	769	296.29	121
Bedrifter	620	154.65	59
Andre	232	45.85	20
Sum:	2 169	752.28	350

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

Tabell 7.1.2. nedenfor viser fordelingen av FP7 deltakelse innad i instituttsektoren. Fordelt på arenaer framgår det at de teknisk-industrielle instituttene står for størsteparten av sektorens deltakelse i FP7 på alle tre parametre (antall deltagelser, innvilget støttebeløp, og koordinatoransvar). Primærnæringsinstituttene ligger nest nederst på tabellen både i antall deltagelser (16 prosent) og innvilget støtte (12 prosent).

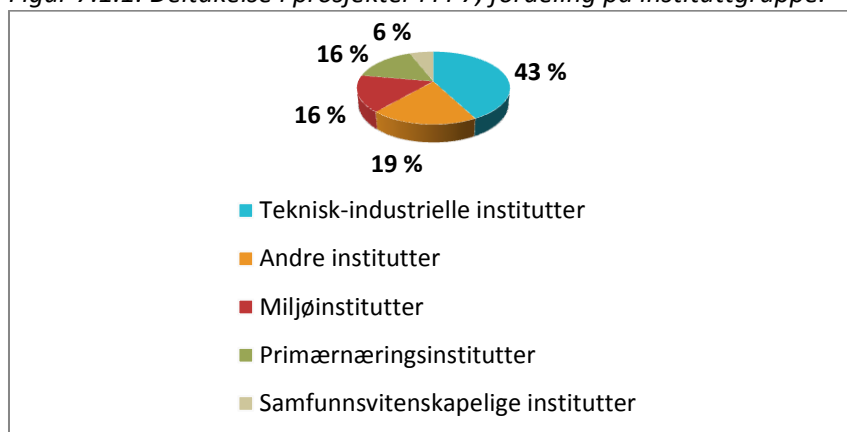
Tabell 7.1.2. Deltakelse i prosjekter i FP7 per instituttgruppe.

	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
Teknisk-industrielle institutter	325	168.1	60
Andre institutter	148	38.4	15
Miljøinstitutter	125	41.6	19
Primærnæringsinstitutter	125	35.4	18
Samfunnsvitenskapelige institutter	46	12.8	9
Totalt institutter:	769	296.3	121

Datakilde: E-Corda kontraktsdatabasen (Kommisjonen)

Figur 7.1.1. Deltakelse i prosjekter i FP7, fordeling på instituttgruppe.

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

Tabell 7.1.3. viser instituttgruppens innvilgningsrate i søknadene til FP7. Merk at oppgavene kun gis på arenanivå, da søknadstallene for de enkelte institutter er konfidensielle. Av de aggregerte søknadstallene ser vi at innvilgesraten for primærnæringsinstituttene ligger om lag på samme nivå som gjennomsnittet for alle instituttene (26 prosent mot snitt på 27 prosent).

Tabell 7.1.3. Resultater per instituttgruppe i søknader til FP7 (ekskl. 1. trinnssøknader ved totrinnsprosesser og ugyldige søknader).

Sektor Undergruppe navn	ANT. DELTAKELSER		
	i søknader	i innstilte prosjekter	Suksessrate i %
Teknisk-industrielle institutter	1217	330	27%
Andre institutter	449	142	32%
Miljøinstitutter	432	122	28%
Primærnæringsinstitutter	448	117	26%
Samfunnsvitenskapelige institutter	259	42	16%
Totalt institutter:	2805	753	26.8%

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

Tabell 7.1.4. viser deltakelsen for primærnæringsinstituttene innenfor de ulike programmene i FP7. Her ser vi at deltakelsen var høyest innenfor programgruppen "Cooperation", konsentrert innenfor programmene "Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology" og "Environment".

Tabell 7.1.4: Resultater for primærnæringsinstituttene per program i FP7.

Program navn	Program kortnavn	Ant. deltakelser	Innvilget EU-støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
1.02.Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology	BIO	52	15,9	7
1.04 Nano, Materials & Production Technologies	NMP	1	0,4	
1.06 Environment (including Climate Change)	ENVIRONMENT	19	8,6	3
1.07 Transport (including Aeronautics)	TRANSPORT	3	1,2	
1.09 Space	SPACE	5	1,6	
1.05 Energy	ENERGY	1	0,4	
	Sum Cooperation:	81	28,0	10
4.02 Research for the benefit of SMEs	SME	21	0,7	4
4.05 Science in Society	SIS	2	0,4	
4.01 Research Infrastructures	RI	14	4,3	
4.04 Research potential	POTENTIAL	1	0,2	
	Sum Capacities:	38	5,6	4
3.01 Marie Curie Actions	MCA	6	1,8	4
	Sum People:	6	1,8	4
	Sum alle programmer:	125	35,4	18

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommissjonen)

Endelig viser tabell 7.1.5 deltakelsen i FP7 for de enkelte primærnæringsinstituttene. Her fremgår det at Nofima og Havforskningsinstituttet stod for størsteparten av arenaens deltakelse i EU-prosjektene, både målt i antall deltakelser, innvilget støttebeløp og antall koordinatører.

Tabell 7.1.5. Deltakelse i prosjekter i FP7 for primærnæringsinstituttene.

Deltaker navn	Ant. deltakelser i kontrakter	Innvilget støtte (mill.euro)	Ant. koordinatører
Nofima	43	7,4	7
Havforskningsinstituttet	42	12,8	5
NIBIO	21	6,6	2
Veterinærinstituttet	9	4,1	3
SINTEF Fiskeri og Havbruk AS	7	3,4	1
Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning	3	1,1	
Sum primærnæringsinstitutter:	125	35,4	18

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommissjonen)

7.2 Horisont 2020

EU's rammeprogram Horisont 2020 startet i 2014. Deltakelsen i Horisont 2020 (H2020) er en viktig del av Norges satsing på forskning og innovasjon. Regjeringens ambisjon er at to prosent av de konkurranseutsatte midlene i H2020 skal tilfalle norske aktører.

Forskningsinstituttene er viktige aktører i EU-forskningen. 32 prosent av den norske EU-støtten i H2020 har per mars 2017 gått til instituttene. Til sammenligning mottok instituttsektoren 39 prosent av all støtte til Norge i FP7. Det er aktørene fra UoH-sektoren som er tildelt mest, 33 prosent av alle H2020-midlene som Norge har mottatt så langt, har gått til UoH-sektoren.

Rundt halvparten av de 80 millioner euro som instituttene har mottatt fra H2020 er fra programmer innenfor samfunnsutfordringene, mens vel en tredjedel er fra industrielt lederskap. Mest har instituttene fått tildelt fra programmene for IKT, energi, og for mat, hav og bioøkonomi (FOOD).

Tabell 7.2.1 viser den norske deltakelsen i H2020-prosjekter fordelt på sektor. Her er det instituttsektoren som leder med 257 deltakelser, mens UoH-sektoren har fått mest i innvilget støtte og også har flest koordinatorene.

Tabell 7.2.1 Deltagelse i prosjekter i H2020 per sektor (mars 2017)

	Antall deltakelser	Innvilget beløp (mill. euro)	Antall koordinatorene
UoH-sektor	239	120,1	81
Næringsliv	253	110,3	56
Instituttsektor	257	119,3	43
Øvrige	47	17,3	5
Totalsum	796	367	185

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommissjonen)

Tabell 7.2.2. viser fordelingen av H2020 deltakelse innad i instituttsektoren. De teknisk-industrielle instituttene kommer øverst på tabellen over alle de tre parametrene for deltakelse i EU-prosjektene. Primærnæringsinstituttene (inkl. Havforskningsinstituttet og NIFES) ligger på andreplass for antall deltakelser, og på nest siste plass for de to øvrige måltallene. SINTEF Fiskeri og havbruk er her ikke med i tallene for primærnæringsinstituttene, men inngår som en del av SINTEF Ocean under de teknisk-industrielle instituttene. Figur 7.2.1 viser instituttene deltakelse i H2020 fordelt på instituttgruppene.

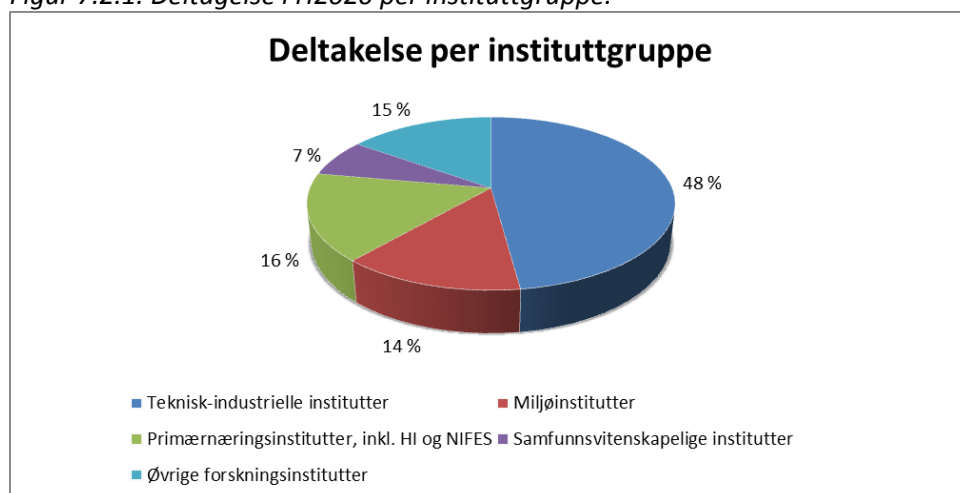
Tabell 7.2.2. Deltakelse i prosjekter i H2020 per instituttgruppe (per mars 2017)

	Antall deltakelser	Innvilget beløp (mill. euro)	Antall koordinatorene
Teknisk-industrielle institutter	123	60,8	24
Miljøinstitutter	35	16,5	4
Primærnæringsinstitutter, inkl. HI og NIFES	42	14,4	4
Samfunnsvitenskapelige institutter	18	9,2	4
Øvrige forskningsinstitutter	39	18,3	7
	257	119,3	43

(*) SINTEF Fiskeri og havbruk er her en del av de teknisk-industrielle instituttene. Kilde: eCorda.

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommissjonen)

Figur 7.2.1. Deltagelse i H2020 per instituttgruppe.

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommissjonen)

Tabell 7.2.3. viser instituttgruppens innvilgningsrate i søknadene til H2020. Merk at oppgavene kun gis på arenanivå, da søknadstallene for de enkelte institutter er konfidensielle. Av de aggregerte søknadstallene ser vi at primærnæringsinstituttene her har størst suksessrate.

Tabell 7.2.3. Resultater per instituttgruppe i søknader til H2020 per mars 2017 (ekskl. 1. trinns-søknader ved totrinnsprosesser og ugyldige søknader).

	Antall prosjekter		
	I søknader	I innstilte prosjekter	Suksessrate
Teknisk-industrielle institutter (*)	619	123	20%
Øvrige forskningsinstitutter	237	39	16%
Miljøinstitutter	184	35	19%
Primærnæringsinstitutter, inkl HI og NIFES (*)	168	42	25%
Samfunnsvitenskapelige institutter	126	18	14%
Totalt instituttene	1334	257,0	19 %

(*) SINTEF Fiskeri og havbruk er her en del av de teknisk-industrielle instituttene. Kilde: eCorda.

Tabell 7.2.4. viser deltakelsen for primærnæringsinstituttene innenfor de ulike programmene i H2020. Oversikten viser at instituttene blant annet har fått fem søknader innstilt under Excellent Science (European Research Council ERC), to søknader under Industrial Leadership (Leadership in Enabling and Industrial Technologies, LEIT Space) og hele 34 søknader under Societal Challenges (herav 30 under FOOD).

Tabell 7.2.4. Resultater for primærnæringsinstituttene per program i H2020 per mars 2017.

Program	Antall deltakelser (*)		
	i søknader	i innstilte prosjekter	Suksessrate deltakelser
	2		
Sum Cross-theme:	2		
ERC	7		
FET	2		
MSCA	32	2	6,3%
INFRA	8	3	37,5%
Sum Excellent Science:	49	5	10,2%
LEIT ADVMANU	1	1	100,0%
LEIT ICT	2		
LEIT SPACE	2	1	50,0%
Sum Industrial Leadership:	5	2	40,0%
CAREER	2	1	50,0%
Sum Science with and for Society:	2	1	50,0%
HEALTH	2	1	50,0%
FOOD	90	30	33,3%
ENERGY	1		
ENV	15	2	13,3%
SOCIETY	2	1	50,0%
Sum Societal Challenges:	110	34	30,9%
Sum totalt H2020:	168	42	25,0%

(*) SINTEF Fiskeri og havbruk er ikke inkludert.

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

Endelig viser tabell 7.2.5. hvilke av primærnæringsinstituttene som per mars 2017 er inne i H2020. Oversikten viser at alle primærnæringsinstituttene nå deltar i H2020 og at disse sju instituttene per mars 2017 har fått i alt 16,8 millioner euro i innvilget støtte.

Tabell 7.2.5. Deltakelse i prosjekter i H2020 for primærnæringsinstituttene.

	Antall deltakelser	Innvilget beløp (mill. euro)	Antall koordinatore
NIBIO	12	4,7	3
NOFIMA	9	4,5	1
SINTEF FISKERI OG HAVBRUK	3	2,3	
BYGDEFORSKNING	3	0,8	
VETERINÆRINSTITUTTET	3	0,6	
HAVFORSKNINGSINSTITUTTET	13	3,8	
NIFES	2	0,1	
	45	16,8	4

Datakilde: E-Cordas kontraktsdatabase (Kommisjonen)

Norges forskningsråd

Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

Telefon +47 22 03 70 00
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Design omslag: Design et cetera AS
Foto omslag: Shutterstock

Oslo, april 2017

ISBN 978-82-12-03588-1 (pdf)

Publikasjonen kan lastes ned fra
www.forskningsradet.no/publikasjoner